

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Šramel

Družbena konstrukcija seksualnih praks:
Primer medicinskega razumevanja seksualnih parafilij

Diplomsko delo

Ljubljana, 2014

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Šramel

Mentorica: red. prof. dr. Alenka Švab

**Družbena konstrukcija seksualnih praks:
Primer medicinskega razumevanja seksualnih parafilij**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2014

Zahvala!

*Izredno se zahvaljujem svoji mentorici
red. prof. dr. Alenki Švab
za pomoč in svetovanje
pri nastajanju diplomskega dela.*

*Zahvaljujem se tudi svojim staršem,
ki so me podpirali v času študija
in pri pisanju diplomskega dela.*

Hvala vam!

Družbena konstrukcija seksualnih praks: Primer medicinskega razumevanja seksualnih parafilij

Spolne prakse posameznikov so se v času 18. in 19. stoletja začele ločevati na seksualne normofilije (družbeno sprejemljive oblike seksualnih praks) in seksualne parafilije (družbeno ne sprejemljive oblike seksualnih praks), kar je po mnenju Foucaulta in drugih, odprlo vrata k novi obliki nadzorovanja in obvladovanja družbe. V pričujočem diplomskem delu analiziram odnos moderne medicine do ločevanja seksualnih praks na normofilije in parafilije, katere razumevanje so krojili klasični seksologi, kot so Richard von Krafft-Ebing, Sigmund Freud, Magnus Hirschfeld in drugi. Osredotočila se bom tudi na novejšo moderno obravnavo seksualnih parafilij, ki zajema obdobje po II. svetovni vojni, katere predstavniki so Alfred Kinsey, Kurt Freund, John Money in drugi. Dela tako klasičnih kot tudi modernih seksologov so vplivala na nastanek današnjega Diagnostičnega in statističnega priročnika duševnih motenj. Omenjeni priročnik pomeni 'biblijo' za današnje razumevanje seksualnih parafilij in predvsem legitimira njihov obstoj. Posredno vpliva na nastajanje in spreminjanje zakonov, s čimer se spreminja tudi dojemanje tovrstnih spolnih praks v družbi. Skozi pričujočo diplomsko delo, sem želela pokazati na problematiko medicinskega diskurza, ki kreira naše razumevanje o pravih in napačnih seksualnih praksah, ter o ne primernosti ločevanja na naravne in nenaravne seksualne prakse, ker lahko vse oblike seksualnih praks najdemo tudi v naravi.

Ključne besede: parafilije, incest, pedofilija, fetišizem, DSM.

Social construction of sexual practices: Example of a medical understanding of sexual paraphilia

Sexual practices of individuals at the time of the 18th and 19th centuries began to distinguish between sexual normophilia (socially acceptable forms of sexual practices) and sexual paraphilia (socially unacceptable forms of sexual practices) which, according to Foucault and others, opened the door to a new form of monitoring and controlling the society. In this thesis, I analyse the relationship of modern medicine to the separation of sexual practices between normophilia and paraphilia, which understanding has been shaped by classical sexologists such as Richard von Krafft-Ebing, Sigmund Freud, Magnus Hirschfeld and others. I will concentrate on the newer modern understanding of sexual paraphilia, which covers the period after World War II., whose representatives are Alfred Kinsey, Kurt Freund, John Money and others. The works of both classical and modern sexologists have influenced the emergence of today's Diagnostic and Statistical Manual of Mental Diseases. Mentioned guide means 'Bible' for today's understanding of sexual paraphilia and especially legitimizes their existence. Indirectly affect the formation and modification of laws, thereby changing the perception of such sexual practices in the society. Through the present study, I wanted to show the issue of medical discourse that creates our understanding of right and wrong sexual practices, and inappropriate use of the separation of natural and unnatural sexual practices, because all forms of sexual practices can be found in nature.

Keywords: paraphilia, incest, paedophilia, fetishism, DSM.

KAZALO:

1	UVOD.....	6
2	RAZVOJ SPOLNIH PARAFILIJ SKOZI ZGODOVINO.....	7
2.1	ONANIZEM, KUNILINGUS IN FELACIJA.....	7
2.1.1	Onanizem (masturbacija).....	7
2.1.2	Kunilingus (oralna stimulacija ženskih genitalij) in felacija (oralna stimulacija moških genitalij) 10	
2.2	HOMOSEKSUALNOST	10
2.2.1	Moška homoseksualnost in sodomija.....	11
2.2.2	Ženska homoseksualnost.....	13
2.3	TRANSVESTIZEM IN TRANSSEKSUALNOST.....	15
2.4	BESTIALNOST ALI ZOOFILIJA.....	17
2.5	SADOMAZOHIZEM.....	18
2.6	NEKROFILIJA	21
2.7	INCEST.....	23
2.8	PEDOFILIJA.....	25
2.9	FETIŠIZEM.....	28
3	ANALIZA RAZVOJA MODERNEGA (POVOJNEGA) MEDICINSKEGA RAZUMEVANJA SEKSUALNIH PARAFILIJ NA PRIMERU MEDICINSKEGA PRIROČNIKA DSM (Diagnostični in statistični priročnik duševnih motenj)	31
3.1	DSM I. (1952)	31
3.2	DSM II. (1968).....	32
3.3	DSM III. (1980).....	33
3.4	DSM IV. (1994)	34
3.5	DSM V. (2013).....	36
4	KRITIKA MEDICINSKEGA DISKURZA SEKSUALNIH PARAFILIJ	38
5	ZAKLJUČEK.....	43
6	LITERATURA:.....	44

1 UVOD

Vsakršno družbeno delovanje razumemo preko skonstruirane družbene realnosti, ki se skozi zgodovino spreminja. Na spremembe družbenega konstrukta vplivajo tako zunanji dejavniki družbe (pomanjkanje hrane, prenaseljenost, vojno stanje), kot tudi notranji dejavniki (razvoj znanosti, religija, sprememba političnega sistema). Tako je tudi spolnost oziroma boljše rečeno seksualnost družbeno skonstruirana. Skozi zgodovino se je izoblikoval tudi medicinski konstrukt seksualnosti, ki nam zapoveduje, katere seksualne prakse in odnosi so za družbo normalni oziroma sprejemljivi in kateri abnormalni oziroma nesprijemljivi. In ravno slednjim seksualnim praksam je namenjeno diplomsko delo, ki ga ravnokar držite v rokah.

Diplomsko delo je razdeljeno na tri dele. Najprej skozi obstoječo literaturo analiziram razvoj zgodnjega razumevanja seksualnih parafilij s strani moderne medicine, katere razumevanje se je skozi zgodovino spreminjal. V tem delu bo predstavljen medicinski pogled na seksualne parafilije, katere razumevanje je prostorsko in časovno specifično. S tem želim pokazati na variabilnost razumevanja določenih seksualnih praks skozi čas. Pri tem, želim predstaviti glavne akterje (klasične seksologe, razvoj znanosti, vpliv religije) in dogodke, ki so vplivali na konstrukcijo seksualnih parafilij, ter zakone, ki so določeno seksualno prakso poskušali regulirati. V drugem delu bo predstavljen razvoj modernega povojnega medicinskega razumevanja seksualnih parafilij, ki se reflektira v temeljnem priročniku današnje medicine in sicer v Diagnostičnem in statističnem priročniku duševnih motenj I., II., III., IV. in V. (*Diagnostic and Statistical manual of Mental Disorders – DSM*), ki ga izdaja in dopolnjuje Ameriško psihiatrično združenje (*American Psychiatric Association – APA*) od leta 1952. Menim, da se v razvoju omenjenega priročnika, dobro vidi vpliv medicinske klasifikacije seksualnih parafilij na današnje razumevanje človeške spolnosti. V zadnjem delu pa bom reflektirala medicinsko razumevanje seksualnih parafilij, oziroma bom podala njeno kritiko. V tem delu bom iz sociološkega vidika analizirala omenjeno distinkcijo med normalnimi in abnormalnimi seksualnimi praksami, kako to vpliva na posameznike, ki tovrstne seksualne prakse redno ali občasno prakticirajo v svojem vsakdanjem življenju, ter kako zaradi tega na njih gleda širša družba.

2 RAZVOJ SPOLNIH PARAFILIJ SKOZI ZGODOVINO

Ta del diplomskega dela je namenjen analizi razvoja zgodnje moderne medicinske obravnave seksualnih praks. V ta namen je predstavljen razvoj razumevanja seksualnih parafilij od antične Grčije do predstavnikov klasične seksologije 19. in 20. stoletja. Tako v tem delu obravnavam ključne seksualne prakse, ki so bile v določenem času in kulturi označene za perverzije oziroma seksualne parafilije. Mednje so uvrstili vse oblike seksualnih praks, za katere je tedanja oblast (vladar, religija, medicina) v danem zgodovinskem obdobju ugotovila, da odstopajo od normativne seksualnosti, kamor so uvrščali seksualne prakse, ki niso bile prakticirane v reproduktivne namene, seksualne prakse, ki niso bile prakticirane znotraj zakonske zveze in s tem niso odsevale družbeno sprejete normative o zakonskem oziroma družinskem življenju ali pa so bile omenjene seksualne prakse v nasprotju s tedanjim prepričanjem ali moralo. Tako so v nadaljevanju navedene in obravnavane seksualne prakse, ki so skozi zgodovino pridobile oznako parafilije (oziroma so jo izgubile), kot so onanizem, kunilingus in felacija, homoseksualnost in sodomija, transvestizem in transseksualnost, bestialnost ali zoofilija, sadomazohizem, nekrofilija, incest, pedofilija in fetišizem.

2.1 ONANIZEM, KUNILINGUS IN FELACIJA

V moderni družbi so onanizem (masturbacija), kunilingus (oralna stimulacija ženskih genitalij) in felacija (oralna stimulacija moških genitalij) razumljeni kot povsem običajne seksualne prakse, ki služijo kot popestritev seksualnega življenja velikemu številu posameznikov. Vendar pa so bile omenjene seksualne prakse skozi zgodovino označene za perverzije oziroma parafilije.

2.1.1 Onanizem (masturbacija)

Masturbacija oziroma samozadovoljevanje je spolna stimulacija, najpogosteje z roko, lastnih genitalij ali genitalijah nekoga drugega. Izraz izvira iz sredine 19. st. iz latinske besede *masturbat* (Oxford Dictionaries 2014). Za časa antične Grčije so masturbacijo razumeli za eno izmed pomembnih dejavnosti za ohranjanje zdravega telesa. Hipokrat in Galen sta bila ena izmed prvih filozofov, ki sta poudarjala pomen redne masturbacije za moške in ženske, da se obranijo problemov, ki nastanejo zaradi prenakopičenja semen v telesu. Takratna filozofija je namreč trdila, da tako moško kot tudi žensko telo proizvaja semena, katera je potrebno redno

očistiti iz telesa (Peakman 2013, 45–7). Omenjena filozofija je bila s strani družbe sprejemljiva, saj so razumeli bolezní kot neusklajeno delovanje štirih tekočin v človeškem telesu (Rainer 2012). Vendar so se norme in navade antičnih Grkov spremenile z vzponom krščanstva v srednjem veku. Kot institucija, ki ljudi vzgaja v moralna in verna bitja, je srednjeveška cerkev čutila potrebo po nadzorovanju tudi njihovega seksualnega življenja. Tako je masturbacija (in kot bomo videli v nadaljevanju tudi vse ostale parafilije) postala greh zoper Boga. Tovrstno mišljenje ima svoje korenine v predpostavki, da je edina prava seksualnost izključno tista, katere namen je reprodukcija znotraj zakonske zveze. Kakršna koli seksualna praksa, ki ni bila namenjena reprodukciji ali pa je bila izvedena izven zakonske zveze, je bila razumljena kot perversnost, znak šibkega človeka in nemoralna (Berkowitz 2013, 136–42). Masturbacija je bila v določenih primerih enačena z sodomijo¹. Kot za ostale grehe, je obstajala kazen oziroma pokora tudi za masturbacijo. Irska cerkev je šla korak dalje in stopnjo greha za masturbacijo ločila na manjši greh za neporočene moške in velik greh za poročene moške. S tem so želeli poudariti pomembnost sperme in kaznovali njeno 'nepremišljeno uporabo'. Tomaž Akvinski je na tej točki šel še korak dlje in izgubo sperme med masturbacijo označil za umor. Tako je postala masturbacija eden izmed smrtnih grehov, katerega ni mogla odpraviti nobena pokora (Peakman 2013, 48–50).

Kršćanstvo je po 18. st. zamenjala znanost oziroma medicina, ki je nadaljevala z ustrahovalnim diskurzom proti masturbaciji. S pomočjo mikroskopa je Anton van Leeuwenhoek odkril spermije, ki so bili do tedaj razumljeni kot *homunculi*². Z tovrstnimi odkritji (poleg sekularizacije) je cerkev izgubila svoj primarni vpliv nad seksualnim življenjem svojih vernikov. Njeno vlogo je tako prevzela medicina, ki je svojo avtoriteto obdržala vse do današnjih dni. Govorimo o tako imenovani medikalizaciji seksualnega življenja. Okoli leta 1710 je prišlo do publikacije dela Onania; ali, strašni greh samo-onesnaževanja, in vse njene grozljive posledice pri obeh spolih (*Onania; or, the Heinous sin of self-pollution, and all ist frightful consequences in both sexes*) (Peakman 2013, 54–7). Omenjeno delo je ustvarilo izraz onanizem, ki izhaja iz zgodbe o Onanu. Onan je namesto, da bi oplodil ženo umrlega brata raje pustil, da je seme padlo na tla, kar naj bi povzročilo njegovo takojšnjo smrt (Laqueur 2003, 15). Čeprav je avtor anonimen, oziroma se je podpisal kot duhovnik, (*clergyman*) je delo bilo zelo odmevno. Najpogostejši negativni učinki

¹ Sodomija izvira iz Biblijske zgodbe Sodoma in Gomora. Govori o grehu, ki so ga zagrešili moški iz Sodoma. Ti naj bi spolno zlorabili dva božja glasnika oziroma angela. Avtorji niso povsem skladni ali pojem sodomija označuje le analno penetracijo penisa ali tudi oralni seks in zoofilijo (*bestiality*) (Newton 2009, 85).

² *Homunculi* so bili popolnoma razviti majhni ljudje, ki so preko sperme prišli v žensko in se v njej dokončno razvili. Tako je masturbacija bila razumljena kot množični genocid (Peakman 2013, 55).

masturbacije, ki jih je anonimni avtor navedel so bili izčrpavajoče bolezni, slepota in norost. Nato je navedel še negativne učinke posebej značilne za moške in ženske. S tem je za spremembo od ostalih avtorjev poudaril, da so ženske prav tako pogosto aktivne v masturbaciji kot moški in naj jih njihova navidezna skromnost ne zavede. Masturbacija je tako postala vzrok za različna bolezenska stanja, ki so bila značilna za določeno časovno obdobje. Z razvojem psihiatrije je postala masturbacija vzrok za mnoge duševne motnje (MacDonald 1967, 423–6).

Negativna propaganda masturbacije se je nadaljevala vse do Viktorijanskih časov. Tedaj je bilo povsem normalno, da so bile ženske razumljene kot aseksualna bitja, ki nimajo spolnega poželenja in s tem nobenega 'naravnega' razloga za masturbacijo (Swenson 2005, 158). Poleg medicine in znanosti, je tudi politika kaj kmalu uporabila tedanje 'védenje' o masturbaciji za vodenje, nadzorovanje in ustrahovanje družbe. Tako so se začela vrstiti dela, v katerih so avtorji trdili, da je masturbacija veliko bolj nevarna za družbo, kot katera koli kuga ali vojna (Peakman 2013, 63). John Harvey Kellogg se je problematike masturbacije lotil holistično. Njegov pristop je temeljil na pravilni prehrani in tako izumil žitne kosmiče, ter poudarjal dobre strani vsakdanje telovadbe. Razlog za potrebo po masturbaciji in deviantnem seksualnem vedenju je videl v nepravilni prehrani in življenju. Predvsem je prepovedoval uživanje kave, čaja, čokolade, alkohola in tobaka (Zacharias 2009, 638).

Vendar pa so zaradi opaženih neskladij med ustrahovalno literaturo in prakso, marsikateri posamezniki podvomili v pristnost dotedanje literature. Tako je prišlo do raziskav, ki so bile samoiniciativne in ne vsiljene s strani medicine ali politike. Med najbolj znanimi in odmevnimi deli sta delo Katherine Bement Davis iz leta 1929 (Jennings 2008, 887) in delo biologa (kasneje tudi seksologa) Alfreda Kinseya iz leta 1950. Njuna dela sta močno pretresla tedanjo javnost, saj sta skozi rezultate ugotovila, da je Viktorijanska seksualna morala le ideal, ki v družbi ne obstaja. Masturbacija je bila tako ena izmed najbolj prakticiranih oblik seksualnosti, kar je popolno nasprotje tedanje idealistične podobe Viktorijanske vzdržnosti. Kinseyeva raziskava je bila iz metodološkega vidika tako dobro zasnovana, da so priznani zdravniki podvomili v ustreznost stare literature (Irvine 2005, 13–26). Masturbacija je tako kmalu ponovno prišla na svoj prvotni pomen, ki ga je imela v antični Grčiji. Leta 1991 je kirurginja Joycelyn M. Elders predlagala poučevanje mladih o seksualnosti (Maddex 2006, 342) kjer je izpostavila masturbacijo, kot eno izmed zaščit pred spolno prenosljivimi boleznimi in najstniško nosečnostjo (Maddex 2006, xviii).

2.1.2 Kunilingus (oralna stimulacija ženskih genitalij) in felacija (oralna stimulacija moških genitalij)

Čeprav je bila za časa antične Grčije masturbacija razumljena kot praksa za ohranjanje zdravega telesa, pa je bila oralna stimulacija ženskih in moških genitalij razumljena kot nesprejemljiv zločin. Huje od tega je bilo izvajanje kunilingusa na ženski ob času menstruacije. Izvajanje oralne stimulacije genitalij, je bilo za moške manj sprejemljivo kot za ženske, saj je tovrstna seksualna praksa pomenila posameznikovo ponižanje pred osebo, kateri je bila oralna stimulacija namenjena. Kljub njihovi prepovedi, sta bili obe obliki oralne stimulacije genitalij, močno prakticirani tako s strani žensk, kot tudi moških. Že v Pompejih, so bili posamezniki deležni komplimentov, če so bili v izvajanju felacije zelo dobri. Tisti, ki so tovrstno seksualno prakso ponujali kot eno izmed uslug, so zanj lahko zahtevali konkretno plačilo (Peakman 2013, 365–8).

V srednjem veku, je bila oralna stimulacija genitalij s strani verske, kot tudi posvetne oblasti razumljena kot greh. Predlagano je bilo, da je za tovrstni greh primerna sedem letna pokora. Vendar pa o tovrstni seksualni praksi ni bilo veliko zapisanega. Glede na higienske razmere tistega časa, lahko predvidevamo, da tovrstna seksualna praksa za izvajalca ni bila tako prijetna kot je danes. To se predvsem sklepa iz zabavnih balad tistega časa, saj so posameznikom, ki so ponujali oralne usluge pripisovali slab zadah (Peakman 2013, 369–71). Krafft-Ebing je na oralni seks gledal z gnusom, vendar pa je poudaril, da ni opazne povezave med posamezniki, ki to prakticirajo in psihopatološkimi motnjami. Omeni še, da naj bi bila tovrstna seksualna praksa prakticirana takrat, ko je moški že spolno zadoščen ali pa impotenten od ekscesnega prakticiranja 'normalnih' seksualnih praks (Krafft-Ebing 2011, 337).

2.2 HOMOSEKSUALNOST

Zaradi velike razlike o dojemanju moške in ženske homoseksualnosti s strani širše družbe, sem jo ločila na dva dela. Tako je predstavljen razvoj in razumevanje moške homoseksualnosti, ki je bila skozi zgodovino v večini primerov enačena z sodomijo, ter v skladu s tem tudi močno sankcionirana. Nato pa je predstavljena še ženska homoseksualnost, ki je bila enačena z sodomijo le v primerih, kadar je prišlo do penetracije z različnimi pripomočki. Moška homoseksualnost je bila že za časa stare Grčije močno regulirana, oziroma so obstajala jasna pravila, ki so določala v katerih okoliščinah in pod katerimi pogoji

je bila moška homoseksualnost sprejemljiva, oziroma ne sprejemljiva. Ženska homoseksualnost pa skozi večji del zgodovine ni bila ne regulirana niti sankcionirana. Vendar pa je bil boj za pravice lezbijk močno povezan tudi z bojem za žensko enakopravnost, kar je kasneje vplivalo na razumevanje ženske homoseksualnosti. Mnogi so v manj ženstvenih ženskah videli družbeno nevarnost, katere predvidena posledica naj bi bila propad družbe in predvsem propad nuklearne oblike družine.

2.2.1 Moška homoseksualnost in sodomija

Besedo homoseksualnost je iznašel Karoly Maria Kertbeny leta 1869. Sestavljena je iz Grške besede *homo* kar pomeni isto in latinske besede *sexualis* kar pomeni spolne (Houston 2012). Vendar pa arheološke najdbe in zgodovinski zapisi pričajo, da so že v antični Grčiji moški poznali in prakticirali istospolno seksualno prakso, ter imeli ljubezensko razmerje z moškimi. Za njih je bilo tesno prijateljstvo s spolnim odnosom razumljeno kot način, kako ohraniti solidarnost med moškimi (Ågmo 2007, 354). Vendar so pri tem obstajala jasna pravila, saj je odnos do istospolnih moških variiral glede na njihov položaj v družbi in starost. Za antično Grčijo je bilo značilno, da so moški, ki so v spolnem aktu z moškim imeli aktivno vlogo, bili za družbo sprejemljivi in nekateri tudi zelo cenjeni. Moški, ki pa so v spolnem aktu imeli pasivno vlogo, so bili za družbo razumljeni kot manj možati in zato tudi manj sprejemljivi. Tovrstne moške so poimenovali *cinaedus*, kar je označevalo moške z feminizirano naravo, obnašanjem in spolno vlogo. Za Grke je bilo namreč nerazumljivo, da se je moški prostovoljno podredil drugemu moškemu, namesto, da bi izbral mladeniča, prostitutu, žensko ali sužnja (Halperin 2002, 252–3). V primeru, da je bil v pasivni vlogi mladenič, se pravi še ne dorasel moški, je bila njegova vloga za družbo veliko bolj sprejemljiva, saj je bil razumljen kot učenec (*erōmenos* kar pomeni ljubljeneec), ki se uči od svojega učitelja oziroma mentorja (*erastēs* kar pomeni ljubimec). Od mladeničev so seveda pričakovali, da bodo kmalu prevzeli aktivno vlogo in izkazali svojo moškost. Vendar pa je bilo za vse moške potrebno, da so se poročili in imeli potomce (Johnson 2012, 16–17).

V obdobju Rimskega imperija je veljalo, da lahko svoboden moški državljani penetrira v moškega ali žensko, oziroma posameznika, ki je v družbeno podrejenem položaju. Rimljani so bili še posebej znani po tem, da so spolno nasilje izvajali nad svojimi sovražniki in tako spolnost uporabljali za izkazovanje svoje nadvlade (Johnson 2012, 18). Z uveljavitvijo krščanstva kot uradne religije v Rimu, se je pogled na homoseksualno prakso močno spremenil. Predvsem so razlog za preganjanje tovrstnega spolnega akta videli v izvajanju sodomije, ki izvira iz zgodbe o Sodomi in Gomori. Zgodba govori o grehu, ki so ga zagrešili

moški iz Sodome. Ti naj bi spolno zlorabili dva božja glasnika oziroma angela (Peakman 2013, 81–2). Poleg tega pa naj bi v omenjenih mestih živele tudi ženske, katerih spolna želja je bila nepotešena in so se obrnile k ženskam, kar je označilo tudi žensko homoseksualnost za greh (Berkowitz 2013, 62–3). Tako je omenjena seksualna praksa postala greh, sprevrženost in dejanje proti Bogu. Tovrstni greh je bil kaznovan s smrtjo. Tako so začeli sodomijo izkoriščati za legitimacijo preganjanja svojih sovražnikov. Cerkev je do srednjega veka pridobila tako močno avtoriteto, da je zaradi suma sodomije lahko zahtevala smrt kralja ali monarha (Peakman 2013, 83). Leta 1432 je bila ustanovljena nočna policija (*Officers of the Night*), katere naloga je bila izslediti sodomiste in jih odstraniti (Johnson 2012, 12). Vendar je stopnja preganjanja variirala od države do države. Rusija in Anglija sta le redka primera držav, kjer je bila sodomija razumljena kot greh, vendar oblasti niso čutile nobene potrebe po preganjanju ali kaznovanju. Zaradi vse večjega števila literature, kjer so avtorji vse bolj odprto govorili o sodomiji in njihovi ljubezni do dečkov, se je pojavila cenzura omenjenih del, zaradi želje po izkorenitvi omenjene seksualne prakse. Leta 1533 so v Angliji sodomijo razglasili za kriminalno dejanje. Do 18. stoletja je za sodomijo veljala smrtna kazen s strani države. Kasneje so jo nadomestili z izobčenjem na sramotilnem stebru (kar se je v večini primerov končalo s smrtjo, saj so se jih lotili razjarjeni meščani), visoko globo in zaporno kaznijo (Peakman 2013, 84–90).

Čeprav se je kaznovanje sodomije počasi omililo, se oblasti niso mogle odpovedati njenemu preganjanju. Z odkritjem, da so se začele ustanavljati subkulture, katere so prirejale dogodke, kjer so se lahko zbirali isto misleči in se predajali prepovedanim seksualnim praksam, se je sam nadzor močno povečal. Tako je bila tedanja družba preplavljena z sodbami zaradi sodomije. Leta 1885 je bil sprejet Zakon o spremembi kazenskega zakonika (*The criminal law Amendment Act*), ki ga je izdal Henry Labouchere, ki je prepovedal vse *male-on-male* seksualne prakse (Baylon 2013, 65). S tem ni bila več nelegalna samo sodomija, ampak vse kar se je dalo seksualnega početi med dvema moškima.

Konec 19. st., z razvojem klasične seksologije, je homoseksualnost postala bolezen, ki jo je potrebno ozdraviti in ne kriminalno dejanje, ki ga je potrebno kaznovati. Tako je počasi prišlo do ločevanja med homoseksualci in heteroseksualci, ter vprašanja kaj je naravno in kaj ni. Karl Heinrich Ulrichs je bil eden izmed prvih, ki je pisal o alternativni seksualnosti. Homoseksualne moške je poimenoval *urnings* in homoseksualne ženske *urninds*. Bil je tudi prvi pobudnik, da bi ljudje homoseksualnost razumeli ne kot greh ali kriminal, ampak kot nekaj naravnega (Houston 2012). Albert Moll je teorijo o naravnosti homoseksualnosti

nadaljeval v svojem delu Spolni libido (*Libido sexualis*) leta 1897. Podal je teorijo, da je homoseksualnost prirojena, ter jo poimenoval spolna inverzija (*sexual inversion*) (Sigusch 2012, 185–90). Prav tako je Richard von Krafft-Ebing razumel homoseksualnost kot prirojeno bolezen, oziroma degeneracijo v svojem delu Spolne psihopatije (*Psychopathia sexualis*) iz leta 1886 (Krafft-Ebing 2011, 262). Homoseksualnost je bila razumljena glede na stališče posameznika, ki je omenjeno vedenje preučeval in glede na interpretacije svojih ugotovitev. Kljub vse večjemu številu avtorjev, ki je pisalo o homoseksualnosti kot o bolezni ali normalnem stanju, se negativni odnos do homoseksualcev v širši javnosti ni spremenilo (Peakman 2013, 98–102).

Tako so geji in lezbijke napolnili ulice New Yorka s protestom, ki je trajal kar tri dni, zaradi policijske racije v Stonewall baru 27. junija 1969 (Poznan tudi kot *Stonewall riot*). Omenjeni protest se je spremenil v nasilne demonstracije. V spomin na dogodek se dan danes po celem svetu vrstijo parade ponosa. Prva je bila izvedena v New Yorku leta 1970. Začelo se je tako rekoč gibanje za pravice gejev in lezbijk. To je spodbudilo k nastanku večjega števila organizacij, ki so se začele zavzemati za pravice homoseksualcev (Irvine 2005, 100). Leta 1948 so na Norveškem in Danskem ustanovili prve organizacije, ki so se javno borile za pravice homoseksualcev, kjer je bila homoseksualnost tudi prvič legalizirana. Kmalu je sledila legalizacija homoseksualnosti tudi po drugih državah Evrope in ZDA. Z izbruhom AIDS-a leta 1980 so ponovno izgubili svoje pravice in bili označeni za družbeno nevarnost. Vendar se je zaradi vse večje sprejemljivosti homoseksualcev s strani širše družbe, ter širjenja splošnega znanja o prenosljivih spolnih boleznih in promoviranja kondomov ter zdrave seksualnosti, stanje v družbi umirilo (Irvine 2005, 124–6). Leta 1973 je bil izdan sedmi ponatis priročnika za mentalne motnje DSM II., ki je homoseksualnost uradno umaknil iz seznama parafilij in jih uvrstil med motnje spolne preference (Spitzer 1981, 210). Kasneje so sledile tudi spremembe zakonodaj po državah. Med prvimi je bila Norveška leta 1981 z bojem proti homofobiji s strani države. Leta 1989 je Danska legalizirala istospolne zveze. Leta 2009 pa sta Norveška in Švedska prvi legalizirali istospolne poroke. Počasi so jim sledile tudi ostale Evropske države. Vendar sama legalizacija homoseksualnosti še vedno ni popolnoma odpravila njene diskriminacije (Peakman 2013, 105–7).

2.2.2 Ženska homoseksualnost

Prva znana homoseksualna ženska je bila Sappho za časa antične Grčije iz otoka Lesbos. Bila je poznana po svojih poezijah, ki so opevale njeno ljubezen do žensk. Poleg tega je vodila šolo za deklice, kjer jih je pripravljala na poroko in skupno življenje. Tudi sama naj bi bila

poročena in imela hčerko Cleis. Za antično Grčijo je bilo povsem sprejemljivo, da so ženske ljubile ženske in imele z njimi spolne odnose ter romantične zveze. Prav tako je bila homoseksualnost med ženskami iz Šparte povsem normalna (Peakman 2013, 110–12). Iz Rimskega časa so se ohranile le krajše zgodbe iz katerih je razvidno, da so moški spraševali ženske o njihovih izkušnjah z ženskami iz radovednosti in ne prezira. Vendar pa je za Grško kakor tudi Rimsko obdobje bilo značilno, da so homoseksualne ženske razumeli kot maskulinizirane ženske in ne kot navadne ženske, ki enostavno ljubijo ženske (Halperin 2002, 232–3). S prihodom srednjega veka in vplivom krščanstva na seksualnost obeh spolov, so začeli počasi preganjati tudi žensko homoseksualnost. Iz prvih zapisov je moč razbrati, da v primerjavi z močnim preganjanjem moške homoseksualnosti, so za žensko homoseksualnost podajali le subtilna opozorila. Cerkev je tako nagovarjala 'svete' ženske, naj bo njihova ljubezen do sester spiritualna in ne zemeljska. Če pa so jih vseeno ujeli pri spolnem aktu, so bile kazni za tovrstna dejanja v primerjavi z moškimi zelo mila. Iz zapisov je razvidno, da je za nune pokoro predstavljal post z vodo in kruhom, trajanje pa je bilo odvisno od greha. Če je nuna masturbirala drugo nuno je njen post trajal 38 dni, če so spale skupaj 40 dni in če so grešile med menstruacijo dve leti. Ženska homoseksualnost ni bila kazniva s strani oblasti, če ta ni bila spoznana za sodomijo. Pod sodomijo so razumeli ženski akt z žensko, kjer je prišlo do penetracije z dildom (Peakman 2013, 112–14).

Najbolj znan primer prihaja iz Nemčije iz leta 1477, kjer so se ženske pritožile nad Katherin Hertzeldorfer, katera naj bi z njimi seksala 'kot moški'. Njena kazen je bila utopitev v reki Rhine (Puff 2003, 32). Z izvajanjem medicinskih raziskav na homoseksualnih ženskah, so znanstveniki prišli do hermafroditov³. Zaradi močnega povezovanja hermafroditov z homoseksualnimi ženskami, je vzrok za žensko homoseksualnost postal hermafrodizem (Donoghue 1993, 200). Za 19. st. je namreč veljalo, da je seksualna perverznost bolezen genitalij. Šele kasneje so jo obravnavali znotraj diskurza spolne želje in spolnega nagona (De Block in Adriaens 2013, 278). Z razvojem moderne seksologije pa je ženska homoseksualnost postala enačena z moško.

³ Hermafroditi so posamezniki, ki imajo moški in ženski spolni organ. V antični Grčiji so poznali boga Hermaphrodita. Čeprav gre iz grške mitologije sklepati, da gre za moškega z feminiziranim telesom in obema spolnima organoma, se je skozi zgodovino obdržalo mnenje, da so hermafroditi ženske z povečanim klitorisom (Peakman 2013, 118–22).

2.3 TRANSVESTIZEM IN TRANSSEKSUALNOST

Transvestizem pomeni oblačenje in obnašanje v skladu s kulturno pogojenimi normami primernimi za nasprotni spol, poznan tudi pod izrazom *cross-dressing* (Maddex 2006, 138). Skozi zgodovino transvestizem kot tak ni bil nikoli odobren s strani širše družbe. Bilo je dovoljeno v primerih, da je to od posameznika zahteval njegov poklic (prostituti, duhovniki, igralci, plesalci, itd.), zaradi zabave ali norčevanja in ob posebnih dnevih oziroma proslavah. Za vsakdanje namene in zaradi seksualne ali osebne izbire, pa je bil transvestizem nezaželen in v večini primerov tudi kaznovan (Peakman 2013, 145). Razlog izvira iz več letnega običaja, da so bile obleke ne le simbol spola ampak tudi družbenega statusa. Ženske obleke so bile tako razumljene kot oblačila podrejenih v družbi, moška oblačila pa naj bi izražala njihovo nadrejenost (Corrigan 2008, 6).

Transseksualnost pa pomeni osebno čutenje posameznika, da se je rodil z napačnimi genitalijami. Gre za neskladje spolne identitete in biološkega spola (Maddex 2006, 350). V mnogih primerih so bili posamezniki transvestiti, ki so preko oblačenja v nasprotni spol želeli uresničiti svoje transseksualne želje, se pravi postati drugi spol. Vendar pa vsi transvestiti niso transseksualci, saj si spremembe spola ne želijo vsi (Meyerowitz 2004, 10).

Prvi znan primer transseksualnosti in transvestizma izhaja iz Rimskega časa in sicer primer cesarja Elagabalusa. Poznan je bil po tem, da se je oblačil v ženska oblačila, bril in depiliral svoje telo in v javnosti nosil popoln ženski *make-up*. Bil je prvi pionir poskusa operacije spola, vendar naj bi se uspel le obrezati. Pri osemnajstih letih so ga zaradi omenjenega obnašanja umorili Pretorski vojaki. Kot že omenjeno, je bila nošnja ženskih oblačil znak feminiziranega moškega, kar je bilo za moškega na vodilnem položaju povsem nesprejemljivo (Peakman 2013, 145–6).

Iz zgodovinskih zapisov je razvidno, da je bilo oblačenje v nasprotni spol, kljub prepovedim relativno pogosta praksa. Razlogov za transvestizem je bilo veliko. Ženske so v večini primerov posegale po transvestizmu, da so lahko prišle do položajev, ki so bili rezervirani samo za moške (Corrigan 2008, 45). Lahko bi rekli, da so ženske v transvestizmu videle svobodo, ki jim je bila zaradi biološkega spola prepovedana. Tovrstne ženske, so bile spoznane za krive zoper kršenja božjih in moralnih pravil, izdaje, goljufije, čarovništva in kaznovane s smrtjo (Peakman 2013, 148–61).

Prvi, ki je oblačenje posameznika v obleke značilne za nasprotni spol poimenoval transvestizem, je bil Nemški seksolog Magnus Hirschfeld v svojem delu *Transvestit*

(*Transvestites*) leta 1910 (Brown 1960, 218). Znan je tudi po boju za enakopravne pravice žensk in homoseksualcev. Bil je eden izmed prvih, ki je podajal razlage in nasvete glede seksualnosti, spolno prenosljivih boleznih in kontracepcije, brez obsojanja posameznikov glede njihove spolne usmeritve ali seksualne prakse. V ta namen je ustanovil Znanstveni humanitarni odbor (*Scientific humanitarian committee*) v Berlinu leta 1897 (Brennan in Hegarty 2007, 14). Bil je eden izmed prvih, ki je transvestite razvrstil v tri kategorije. V prvi kategoriji so bili homoseksualci, ki se z svojo usmerjenostjo niso mogli sprijazniti, v drugi so bili heteroseksualci, ki so enostavno uživali v oblačenju v nasprotni spol, ter v tretji so bili posamezniki, ki so si želeli spremembe spola (Peakman 2013, 165–9).

Harry Benjamin pa je bil prvi pionir endokrinologije, vede ki se je ukvarjala z hormoni, rastjo tkiv itd. Nanj se je obrnil Hirschfeld pri iskanju pomoči transseksualcem. Benjamin je problem transseksualcev označil za seksualno dismorfijo⁴ (*sexual dysmorphia*). Objavil je tudi delo *Transseksualni fenomen (The transsexual phenomenon)* leta 1966. Zaradi vse večjega števila pacientov, ki so se s tovrstno problematiko začeli obračati nanj, je leta 1972 ustanovil Benjaminovo ustanovo za spolno identiteto (*Benjamin gender identity foundation*) (Meyerowitz 2004). Benjamin je iz izpovedi svojih pacientov videl veliko potrebo po večji informiranosti družbe glede transseksualnosti. Opazil je namreč, da močna družbena nastrojenost proti transvestitom in transseksualcem, v njih povzroča različne mentalne motnje povezane z depresijo in nezadovoljstvom. Videl je tudi problem v neinformiranosti zdravnikov, ki s tovrstnimi pacienti enostavno niso znali delati in jim pomagati. Tako je preko pacientov predlagal drugim zdravnikom, naj si preberejo njegova dela ali dela kolegov na tem področju kot sta Richard Green in John Money (Peakman 2013, 170–3).

Prvo popolno spolno preobrazbo je doživela Christine Jorgensen, ki se je rodila kot deček George William. Z operacijami je začela leta 1951 na Švedskem. Njena preobrazba je prišla v širšo javnost leta 1952 v časopisu *New York Daily News* z naslovom 'Bivši GI postane plavalasa lepotica: Operacija transformira Bronxovo mladino' (*Ex GI Becomes Blonde Beauty: Operation transforms Bronx youth*). Njena preobrazba je v javnosti sprožila tako navdušenje kot tudi zgražanje (Meyerowitz 2004, 53).

⁴ Dismorfija je v medicini definirana kot duševna motnja, kjer pacient trpi zaradi občutka močnega nezadovoljstva z izgledom ali le z obliko določenega dela telesa. Omenjeno nezadovoljstvo v pacientu povzroča depresijo, strah pred zavrnitvijo s strani družbe in podobne vedenjske motnje, ki so produkt obsesivnega razmišljanja o določeni telesni napaki, ki za širšo javnost predstavlja malenkost ali pa je plod njihove domišljije (Mayo Clinic 2013).

Operacija spola je postala dostopna tudi v ZDA leta 1960, vendar pa posameznik naleti na probleme zakonodaje. Sprememba imena potrebuje odobritev s strani sodišča, ki presodi ali bo to res pozitivno vplivalo na posameznika in družbo. Drugi problem nastane ob želji do poroke, saj se v večini držav za pravno podlago upošteva spol naveden ob rojstvu. Tako pade vprašanje poroke pod kategorijo istospolnih porok (Maddex 2006, 350).

2.4 BESTIALNOST ALI ZOOFILIJ

Bestialnost ali zoofilija pomeni spolni akt med človekom in živaljo (Beetz 2005, 98). Tovrstna seksualna praksa se pojavlja v mitih skozi vso zgodovino in skoraj pri vseh ljudstvih (Miletski 2005, 1). V antični Grčiji so miti govorili o bogovih, ki so se spremenili v žival, da so zapeljali ljudi in z njimi imeli spolne odnose. Celotni miti o nastanku različnih narodov govorijo o seksualnih praksah božanstev v obliki živali in človekom. Tako je mišljenje, da lahko s spolnim aktom z živaljo pridobimo njen blagoslov in božansko moč, bil eden izmed razlogov, zakaj so ljudje prakticirali spolne odnose z živaljo (Miletski 2005, 3–5). S prihodom krščanstva, pa so živali izgubile svoj božanski značaj. Zaradi želje po ločitvi človeka od živali, so slednje izgubile tudi dušo in postala le podrejena bitja, ki so na svetu zato, da služijo človeku (Courtney 2011, 150).

Cerkev se je močno trudila preprečiti tovrstne seksualne prakse tako, da so ljudi ustrahovali z zgodbami, kjer so ženske zaradi bestialnosti rojevale stvore. Med najbolj znanimi je Tomaž Akvinski, ki je bestialnost označil za največji greh (Miletski 2005, 6). Leta 1670 je advokat George MacKenzie zaradi želje po zatrtju bestialnosti zaukazal, da tovrstni primeri ne smejo priti v javnost. Tako se je sodba odvijala ponoči brez zapisnika in obsojence, ki so bili spoznani za krive utopili ob zori (Peakman 2013, 184–5).

Leta 1534 postane bestialnost kriminalno dejanje v Angliji in Švedski. Leta 1683 se jim pridruži še Danska, ki je poleg bestialnosti s sežigom kaznovala tudi homoseksualnost. Anglija nato razglasi smrtno kazen za bestialnost leta 1821 in jo leta 1861 zmanjša na dosmrtno kazen (Miletski 2005, 6–8).

Proti koncu 19. st. se je pojavilo vprašanje, zakaj ljudje prakticirajo bestialnost ter ali je to normalno ali ne. Kraft-Ebing je bestialnost pripisal ljudem z nizko moralno in visokim seksualnim nagonom. Ločeval je med zoofilijo (*zoophilia*) in zoerastijo (*zoerasty*). Zoofilijo razume kot vrsto fetiša, kjer ni potrebe po njeni manifestaciji v seksualnem

aktu, ampak le po božanju ali dotikanju živali, kar je bilo dovolj za erotično stimulacijo. Zooerastijo pa je razumel kot patološko stanje, ki se manifestira kot nepremagljiva želja po seksualnem aktu z živaljo (Krafft-Ebing 2011, 374–81). McNally in Lukach dodata še zoofilični ekshibicionizem (*zoophilic exhibitionism*), kjer posameznik doživi spolno vznburjenje pri masturbaciji pred živaljo. Rosenbauer je opazil *mixoscopic zoophilia*, kar pomeni seksualni užitek ob opazovanju živali v spolnem aktu (Beetz 2005, 101). Havelock Ellis je opazil prav posebno vrsto bestialnosti in sicer avisodomijo (*avisodomy*) oziroma seksualno prakso z pticami. Tovrstno obliko bestialnosti so zasledili v 18. st. Od ostalih primerov bestialnosti je za avisodomijo značilno, da se ptici pred ejakulacijo moškega zavije ali prereže vrat. To naj bi povzročilo močno skrčenje kloake (zadnjične odprtine ptic), kar naj bi moškim povečala spolni užitek. Tovrstna seksualna praksa je bila še posebej popularna v vojski, kar pričajo zapisi iz vojaških sodišč. Havelock Ellis je iz kasnejših primerov sklepal, da je vzrokov za bestialnost več. Lahko je vzrok situacijski (vojska), mentalna motnja (cerebralna bolezen) ali eksperimentiranje iz radovednosti in alkoholizem (Peakman 2013, 198–208).

Kljub zelo majhnemu številu posameznikov, ki se opredeljujejo kot zoofilisti, je prisotno vse več govora, da bi bestialnost oziroma v tem primeru *zoosexuality* lahko postala spolna usmeritev. Opaženo je namreč, da so pri tovrstnih posameznikih prisotne čustvena navezanost, seksualne fantazije in erotične želje usmerjene v točno določeno žival (Gray in Garcia 2013, 60). Vendar, kot ugotavljata Bolliger in Goetschel, je vprašanj povezanih z dovoljevanjem ali kaznovanjem bestialnosti veliko. Za začetek je problem ugotavljanje soglasja s strani živali za seksualni akt z človekom, saj je lahko navidezna želja po spolnem aktu s strani živali le naučena. Problem nastane tudi pri ugotavljanju ali je prišlo do spolne zlorabe živali ali ne, saj se z njimi (vsaj do sedaj) še ne znamo sporazumevati (Ascione 2005, 122).

2.5 SADOMAZOHIZEM

Sadomazohizem je termin, ki zajema dve spolni praksi, sadizem in mazohizem. Sadizem se navezuje na spolni užitek, ki ga posameznik doživi pri fizičnem ali psihičnem nasilju nad drugim posameznikom. Mazohizem pa je njegovo nasprotje in sicer se nanaša na spolni užitek ob doživljanju fizične ali psihične bolečine oziroma nasilja. Tako je bolečina tista, ki mora biti prisotna za seksualno vznburjenje in njeno potešitev (Powls in Davies 2012, 223–4). Danes

je tovrstna spolna praksa asociirana z BDSM (zvezovanje in discipliniranje, dominacija in podrejanje, sadizem in mazohizem)⁵ (Ågmo 2007, 384).

Užitek v sadizmu je dobesedno preplavaljal človeško zgodovino. Zadajanje bolečine drugemu človeku je neodtujljivo povezano z močjo. Lastniki sužnjevi in prostitutke so fizično nasilje uporabljali za vzpostavljanje svoje avtoritete. Da je nasilje nad drugim povezano z užitkom, pa nedvomno pričajo gladiatorske igre, ki so bile namenjene javni zabavi. Iz starih zapiskov je razvidno, da so antični Grki in Rimljani uporabljali sadizem tudi kot predigro. Načeloma je to predstavljalo šeškanje (*spanking*) s sandalom (Peakman 2013, 210). Zaradi vsakdanje prisotnosti nasilja, je nasilje samo po sebi postalo naravno. S prihodom krščanstva se je trpljenje zaradi bolečine in nasilja še bolj normaliziralo. Krščanstvo je zaradi zgodbe o Jezusovem trpljenju, opravičevalo trpljenje na Zemlji in v zameno zagotavljalo večni mir v nebesih. Užitek je postal prepovedan oziroma dovoljen le v primeru trpljenja za svoje grehe (Kreuder 2008, 180–5).

Donatien Alphonse François de Sade ali bolj poznan kot Marquis de Sade je tako rekoč oče sadizma. Bil je aristokrat in pisec, poznan po svojih seksualnih romanih. V njih je želel zapisati vse možne oblike nasilja, uporabnega za seksualno zadoščenje. Vendar pa njegova nasilna domišljija ni bila izkazana samo v literaturi, temveč jo je tudi prakticiral. Zaradi svojih nasilnih dejanj nad svobodnimi ženskami in večkratnimi zastrupitvami prostitutk, je vsega skupaj preživel kar 13 let v zaporu (Phillips 2005, 3–11). V svojem delu, 120 dni sodoma (*The 120 days of Sodom*) iz leta 1785, je raziskoval različne spolne prakse, brez ločevanja na normalne in abnormalne. Pisal je tudi o večih vrstah sadizma, kot je spolno nasilje nad dojenčki (*infantile sadism*), spolno nasilje pred umorom (*murderous sadism*), spolnost z mrtvimi (*necrophilia*) in spolno nasilje, kjer je glavni užitek povezan s pitjem krvi (*blood-sucking sadism*) (Peakman 2013, 215–21). Njegova filozofija je bila, da je iskanje potešitve svojih notranjih nagonov naravno in da so vse oblike seksualnih praks naravne in zatorej normalne (Phillips 2005, 110).

Leopold von Sacher-Masoch je bil prvi, ki je odprl pot k razumevanju mazohizma. V svojem delu, Ločena žena (*The separated Wife*) iz leta 1865, je opisoval svoje razmerje s tedanjo ženo Ano von Kottowitz. Za svoje spolno vzburljenje in zadovoljenje je potreboval tako fizično kot tudi psihično nasilje (Baron 2012, 173). Znano je bilo, da je tedanjo in kasnejše žene prosil, da so šle v posteljo z drugimi moškimi, da se je lahko on spolno vzburlil. Njegove

⁵ Lasten prevod: *bondage and discipline, domination and submission, sadism and masochism*.

mazohistične želje so bile začinjene še s fetišizmom, saj je svoje žene ali ljubice prosil, naj se oblačijo v krzno. Razlog za večkratno poroko in za veliko število ljubic se skriva v tem, da je njegova obsesija s potrebo, da se z njim ravna kot z sužnjem in izvaja dnevno nasilje, preveliko breme za ženske. (Peakman 2013, 221–4).

Prvi, ki je sadomazohizem začel raziskovati iz medicinskega vidika je bil Richard von Krafft-Ebing. Leta 1890 je prvič označil spolni užitek zaradi bolečine kot problem, ki potrebuje medicinsko pomoč (Crozier 2004, 277). Tako je postal sadomazohizem perverzija oziroma seksualna parafilija. Albert von Schrench-Notzing je ustvaril pojem algolagnija (*algolagnia*)⁶ za označevanje poželenja in hrepenenja po bolečini, ki se manifestira v seksualnem vznurjenju in zadoščenju. Opazil je tudi, da načini bolečine, ki povzročajo užitek, variirajo od posameznika do posameznika. Ženske naj bi bile po naravi bolj mazohistične in moški bolj sadistični (Crozier 2004, 280–1). Zaradi tovrstnega mišljenja v tedanji družbi, je bilo izvajanje sadomazohizma po besedah Richarda von Krafft-Ebing sporno le, če je uporabljeno nasilje nad posameznikom pustilo hujše fizične posledice in v primeru, da je v vlogi mazohista bil moški (Krafft-Ebing 2011, 88). Joseph René Raoul Lasserre je v svojem delu *Živalski izvor, spontanost in izvalitev sadistične perverzности (Origine animale, inneite et eclosion de la perversion sadique)* leta 1898 utemeljil, da je sadizem naravni seksualni impulz, saj ga je moč zaznati tako pri živalih, kot tudi pri primitivnih ljudstvih (Crozier 2004, 278). Prvi, ki je sadomazohizem povezal s prirojeno boleznijo je bil Charles Féré v svojem delu *Razvoj in razpad spolnega nagona (The evolution and dissolution of the sexual instinct)* leta 1904. Prepričan je tudi bil, da si ženske po svoji naravi želijo biti podjarmljene. Kmalu za tem so se začela pojavljati dela, ki so želela ugotoviti, od kje prihaja želja po zadajanju bolečine. Tako se Albert Eulenburg v svojem delu, *Sadizem in mazohizem (Sadism and Masochism)* iz leta 1902, sprašuje ali je mogoče okrutna narava človeka le eden od temeljnih nagonov (Peakman 2013, 225–9).

Problem na katerega naletijo sadomazohisti, katerih omenjena spolna praksa je prakticirana z obojestranskim privoljenjem, je zakonska ureditev, ki kaznuje kakršno koli nasilje izvedeno nad drugim posameznikom. V ta namen so se začele pobude za dekriminalizacijo sadomazohizma in za uveljavitev zakonov, ki bi tovrstnim posameznikom zagotavljale pravice za izvajanje sadomazohistične spolne prakse (Bennett 2013).

⁶ Leta 1890 so znanstveniki z uporabo skeniranja možganov, kjer so opazili sprostitvev dopamina tako pri navadnem užitku, kot tudi užitku izvanem z bolečino in s tem podali medicinsko podlago Schrench-Notzingovi algolagniji (Peakman 2013, 237).

APA je v novi izdaji DSM IV. (1994) sadomazohistično spolno prakso ločila od parafilne sadomazohistične spolne prakse. Poudarjeno je, da je tovrstna spolna praksa spoznana za parafilijo, če je pri posamezniku moč zaznati stres ali poslabšanje v njegovem socialnem ali službenem življenju (American Psychiatric Association 1994, 529–30). Evropska različica, Mednarodna klasifikacija bolezni (*International classification of disease 10* – ICD-10) izdana s strani Svetovne zdravstvene organizacije (*World Health Organization* – WHO), pa sadomazohizem še vedno obravnava kot spolno motnjo (World Health Organization 1992, 172).

2.6 NEKROFILIJA

Izraz nekrofilija prihaja iz Grškega jezika in dobesedno pomeni ljubezen mrtvih, saj *necro* pomeni mrtvo in *philia* pomeni ljubezen. Sam izraz se navezuje na seksualno prakso med posameznikom in truplom. Tovrstna seksualna praksa je prisotna v zgodovinski literaturi že od obdobja Egipčanov. V staroegipčanski kulturi, so morali telesa umrlih iz višjih slojev stražiti, da niso postala žrtve nekrofilistov, vse dokler se trupla niso začela razkrajati (Rosman in Resnick 1989, 153). Nekrofilijo opazimo tudi v Grški mitologiji, kjer Ahil ubije Penthesilijo in si za tem privošči njeno truplo (Aggrawal 2011, 5). Prvi znani primer nekrofilije izvira iz Korinta, iz obdobja 7. st. pr.n.š., tirana Perianderja, ki je bil znan po tem, da je umoril svoje žene in nato imel z njimi spole odnose (Peakman 2013, 239–40).

Joseph Guislain, Belgijski psihiater, je prvi uporabil izraz nekrofilija in sicer za primer Sergeanta François Bertrand. Bil je Francoski vojak, ki je med leti 1847–1849 kradel trupla iz Pariškega pokopališča, da je z njimi lahko občeval (Aggrawal 2011, 4–11). Tovrstne dogodke so večinoma opazili le, če so na truplu bile opažene nepravilnosti ali poškodbe, katere naj bi nakazovale na nekrofilijo ali pa so nepridiprave zasačili grobarji ali drugi, katerih delo je bilo povezano z delom z mrtvimi. V določenih primerih pa so bili ravno ti tisti, ki so tovrstno spolno prakso izvajali (Peakman 2013, 240–2).

Odnos družbe do mrtvih je najpogosteje urejala religija, ki je truplo umrlega označilo za nečisto (izjeme so nekatere zahodne religije). Oseba, ki je prišla v stik s truplom se je morala očistiti, da ni ostala nečista. Dotikanje trupel, je bilo tako s strani mnogih religij prepovedano oziroma dovoljeno samo določenim posameznikom, ki so truplo pripravili na pogreb (Peakman 2013, 242–9). Krščanstvo je še posebej poudarjalo, da ko pride dan vstajenja, bodo posamezniki zvesti Bogu telesno obujeni od mrtvih, kar je dalo vernikom še večjo željo, da se

trupla pokojnih pustijo nedotaknjena (Coudert 2012, 544). Za časa razsvetljenstva je postala družba neodločena glede razumevanja trupel s prihodom anatomije, ki je za pridobivanje znanja bila primorana secirati trupla. Zaradi pomanjkanja kadavrov (trupel) je vzniknila nova 'tržna' niša in sicer kraja trupel iz grobov. Ker so znanstveniki zelo dobro plačali za trupla, so se pojavili tudi umori z namenom prodaje trupel umorjenih znanstvenikom (Peakman 2013, 249–53).

Najbolj znan primer tovrstnega kriminala, prihaja iz leta 1828, kjer so zaradi umorov prijeli Williama Hare in Williama Burke. Omenjena morilca sta trupla umorjenih prodajala priznanemu profesorju Dr. Robert Knoxu. Družba je bila še bolj šokirana, ko je prišlo na dan, da je Knox v svoji sobi za seciranje hranil truplo najstniške prostitutke Mary Paterson, ki jo je zaradi njene lepote namočil v viski, da se je ohranila še tri mesece preden jo je začel secirati. (Peakman 2013, 249–50).

Zaradi tovrstnih dejanj so avtoritete leta 1752 izdale Kazenski zakonik za umor (*The Murder Act*), ki je dovolil uporabo trupel usmrčenih morilcev v znanstvene namene (Bates 2010, 26). Ker omenjeni zakon ni zagotovil zadostnega števila kadavrov in so se tovrstni umori še vedno nadaljevali, je leta 1829 Henry Warburton želel uveljaviti anatomski račun (*Anatomy Bill*), za legalno pridobivanje trupel za znanstvene namene. Vendar ga je Cerkev uspela zatreti (Bates 2010, 89) in je šele leta 1832 bil sprejet Zakon za anatomijo (*The Anatomy Act*), ki je povečal možnost legalnega načina pridobivanja kadavrov z donacijami s strani žalujočih (Peakman 2013, 250–53).

Havelock Ellis je nekrofilijo označil za prirojeno motnjo, saj jo je povezal z anozmijo⁷. Vendar pa je Bloch trdil ravno obratno, da je prav vonj tisti, ki igra glavno vlogo, tako kot pri živalih v času parjenja (Aggrawal 2011, 24). Krafft-Ebing je označil nekrofilijo za psihopatsko stanje, za katero je potrebna močna perverznost, da se v posamezniku spremeni odnos do trupel (Krafft-Ebing 2011, 408). Jonathan P. Rosman in Phillip J. Resnick sta leta 1988 napravila raziskavo Spolna privlačnost do trupel: psihiatrični pregled nekrofilije (*Sexual attraction to corpses: A psychiatric review of necrophilia*) zaradi opaženega porasta umorov s seksualnim motivom. Nekrofilijo sta razdelila v tri kategorije. Prva je nekrofilni umor (*necrophilic homicide*), kjer posameznik zagreši umor izključno zaradi želje po spolnem odnosu z truplom. Drugi je redni nekrofilist (*regular necrophilia*), kjer ima posameznik spolni odnos z že mrtvim truplom. V zadnjo kategorijo pa spadajo posamezniki z nekrofilnimi

⁷ Anozmija je delna ali popolna izguba vonja (Oxford Dictionaries 2014).

fantazijami (*necrophilic fantasy*), za katere je značilno le fantaziranje o spolnem odnosu s truplom, a tega ne realizirajo. Ugotovljeno je bilo, da so sadizem, mentalne motnje in psihoze zelo pogosto prisotne pri nekrofilistih. Iz rezultatov raziskave, ki je bila narejena na 122 primerih (88 iz literature in 34 neobjavljenih primerih) sta ugotovila, da je kar 42 odstotkov nekrofilistov morilo zaradi želje po spolnem odnosu s truplom (Rosman in Resnick 1989, 154–7).

Kljub temu, da nekrofilna dejanja močno šokirajo širšo javnost, je zelo malo zakonskih ureditev, ki bi tovrstno obliko spolne prakse urejale (Troyer 2008). Tako je bil leta 2003 sprejet prvi zakon, Zakon o spolnih prekrških (*The sexual Offences Act*), ki je nekrofilijo označil za nelegalno v Veliki Britaniji. Kasneje leta 2008 je sledil še Zakon o kazenskem pravosodju in priseljevanju (*The Criminal justice and immigration Act*), kjer so prepovedali pornografijo, električne pripomočke in vse kar je bilo namenjeno nekrofilski seksualni praksi (Peakman 2013, 268–9).

Vendar pa nas Sara McKearn opominja na predsodke, ki izvirajo iz družbenega razumevanja trupel, zaradi česar vidimo nekrofilijo kot neprimerno spolno prakso. V svojem eseju nam tako pokaže, da posameznik po svoji smrti za seboj pusti truplo, ki po filozofiji Johna Lockeja izgubi osebno identiteto, saj je ta dodeljena samo zavestnemu posamezniku ali osebi z dušo (kar telo izgubi s smrtjo posameznika). Prav tako izgubi status morale po definiciji Mary Anne Warren, za katero mora biti izpolnjenih šest kategorij (zavest, čustva, razum, zmožnost komuniciranja, samozavedanje in moralno zavedanje)⁸. Na vprašanje privolitve, omeni postopek skozi katerega mora iti truplo, da ga pripravijo na pogreb. Omenjen postopek se izvede prav tako brez privolitve, ki je sestavljen iz slačenja, dvakratnega kopanja, ter masaže trupla, da ostane proženo za nadaljnjo oblačenje, ličenje in namestitvev v krsto (McKearn 2008).

2.7 INCEST

Incest pomeni spolni odnos z bližnjimi sorodniki, kot so sestra, brat, bratranec, sestrična, oče, mati, star oče, stara mati, stric in teta. Incest je univerzalno prepovedan, vendar pravila variirajo od družbe do družbe, saj so bolj stvar organizacije družine, kot pa biološkega ali moralnega značaja (Johnson 2012, 309). Lep primer so prebivalci iz otoka Trobriand, ki jih je

⁸ Lasten prevod: *Sentience, Emotionality, Reason, Capacity to communicate, Self-awareness and Moral agency*.

preučeval Malinowski. Zaradi matilinearne oblike družbe je incest s hčerko materine sestre prepovedan, medtem ko je incest s hčerko očetove sestre odobren oziroma, ga razumejo kot odličen način, kako mlade moške podučiti o seksualnosti (Wolf 2014, 7). Za časa Egipčanov je bil incest v kraljevskih družinah eden izmed načinov, kako ohraniti čisto kri in družinsko bogastvo v družini. Vendar pa incest ni bil značilen samo za višje sloje ampak tudi za nižje. Rimljani so se borili tri stoletja, da se incesta ni več razumelo kot zaželene oblike zakonske zveze (Berkowitz 2013, 17). S prihodom krščanstva se je začela razprava, kako blizu si morajo biti člani družine, da gre za incest in koliko je še sprejemljivo za poroko in spolni odnos. Omejitev je skozi zgodovino variirala od sedmega do četrtega kolena, ter ali to velja samo za krvno povezanostjo ali tudi poročno (Peakman 2013, 273–6).

Od družbeno nesprejemljivega razmerja je incest postal razumljen kot resna seksualna perverznost in resna družbena korupcija, ki je bila kriva tudi za propad kraljev in njihovih vladavin. Tako je leta 1650 prišlo do Zakona o prešuštvu (*The Adultery Act*), ki je incest skupaj z prešuštvom in nečistovanjem razglasil za zločin s smrtno kaznijo. Vendar je bil v uporabi le do leta 1660 (Firth in Rait 1911). Velika Britanija je nato bila brez zakona o incestu do leta 1907, kjer je bil predstavljen Zakon za poroko sestre umrle žene (*The deceased wife's sister's marriage Act*). Z njim je bila omogočena poroka med vdovcem in sestro pokojne žene, da se je zagotovila finančna in gospodinjiska stabilnost (Irish Statute Book 2008a). Leta 1908 je prišlo do Zakona o kaznovanju incesta (*The punishment of Incest Act*), ki se je dobesedno nanašal na incest kot tak in določal tri leta kazenskega služenja (Irish Statute Book 2008b). Leta 1921 pa je prišel še Zakon za poroko brata umrlega moža (*The deceased brother's widow's marriage Act*), ki je uredil zadevo še za vdove (Irish Statute Book 2008c). Tovrstni incest je postal relativno sprejet v širši družbi. Ostale oblike so še vedno bile razumljene kot neprimerne, čeprav se jih je še vedno posluževalo veliko število ljudi. Zanimivo pri kaznovanju incesta na podlagi zgoraj navedenega Zakona o kaznovanju incesta, kar je razvidno iz dokumentov s sojenja je, da se je višina kazni določala glede na družinsko razmerje udeležencev v incestu in ne na njihovo starost. Tako sta očeta, ki sta bila obtožena incesta z hčerko (ena je bila že odrasla druga stara približno 14–15let) dobila 3 leta prisilnega dela. V primeru incesta med bratom in sestro, pa je brat dobil 18 mesecev prisilnega dela (Peakman 2013, 276–90).

Prišlo je do različnih del, ki so želela ugotoviti izvor incesta. Edvard Westermarck je v svojem delu *Zgodovina človeške poroke* (*The history of human marriage*) leta 1891 zapisal, da imamo ljudje naravni mehanizem, ki nas obrani pred incestnim dejanjem. William M. Shields

je v svojem delu Filopatija, znotrajskupinsko razmnoževanje in razvoj spolnosti (*Philopatry, inbreeding, and the evolution of sex*) iz leta 1982 zapisal, da je incestno razmerje posameznikova slaba prilagoditev na družbeno življenje (Leavitt 2013, 47). Iz tovrstnega mišljenja je nato sledilo Krafft-Ebingovo razumevanje incestnosti, kot duševne pomanjkljivosti, katero spodbuja alkoholizem in šibkost pri moških, ter pomanjkanje sramu pri ženskah (Krafft-Ebing 2011, 409). Sigmund Freud je označil incest pri dojenčkih za normalno stanje, ki skozi uspešno odraščanje izveni (Freud 1995, 101–4). Ojdipov kompleks je tako rezultat neuspešnega odraščanja, kjer fantek ne uspe svoje seksualne želje iz matere premestiti na zunanji svet in po besedah Carla Junga, pride do Elektrinega kompleksa pri deklicah, kjer je neuspela premestitev seksualne želje iz očeta na zunanji svet (Peakman 2013, 287).

Antropolog Claude Lévi-Strauss je v svojem delu Osnovna struktura sorodstva (*Les Structures élémentaires de la Parenté*) leta 1949 želel ugotoviti, zakaj obstaja tabu o incestu. Prišel je do zaključka, da je razlog za njegov obstoj v načinu organizacije človeške družbe in ne v njeni psihi, kot so si to razlagali drugi. Zanj je tabu o incestu eno izmed pravil, ki omogoča delovanje družbene ureditve preko točno določenih oblik družin in s tem spodbuja posameznike, da si poiščejo partnerje zunaj lastne družine. S tem se zagotovi tudi genska pestrost, ki je del biološke teorije. Ta razlaga potrebo po iskanju in vzdrževanju dobrih genov, kar je tudi podlaga za evgeniko. S prihodom nuklearne družine, se je tudi razumevanje družinskih članov začelo spreminjati in incest je postal resen družbeni problem, saj krši vsa pravila družbene ureditve družine (Lévi-Strauss 1969).

Odnos do incesta se je od 19. st. zaostroval tudi zaradi vse večjega povezovanja incestnih seksualnih praks s povečano možnostjo rojevanja fizično in mentalno deformiranih otrok s strani tedanje medicine. Raziskava iz leta 2012 s strani Ain Shams University iz Egipta, je pokazala na močno povezanost med otroci rojenimi znotraj skupnosti, kjer sta starša v ožjem sorodstvenem razmerju (bratranec in sestrična iz prvega kolena) in prisotnostjo genskih mutacij, ki se odražajo kot fizične deformacije, mentalne motnje ali kot dedne genske bolezni (Shawky in drugi 2013, 158–61).

2.8 PEDOFILIJA

Beseda pedofilija izhaja iz Grške besede *pais*, kar pomeni otrok in *philia*, kar pomeni ljubezen oziroma prijateljstvo (Peakman 2013, 295). Pri tem mora biti posameznik, prepoznani kot

pedofil, star najmanj 16 let in med njim in mladoletno osebo mora biti vsaj 5 let razlike (American Psychiatric Association 2013, 697). Za razvoj pedofilije moramo preučiti odnos družbe do otrok, saj se je pedofilija kot parafilija oziroma kot družbeni problem pojavila zelo pozno v primerjavi z drugimi parafilijami.

V času, ko še niso poznali zaščite pred nosečnostjo, so nezaželeni otroci pristali na dnu prepadov takoj po rojstvu. Špartanci so bili še posebej poznani po tem, da so zaradi želje po močni vojski vse fantke, ki niso izkazovali moči in čistega zdravja brez zadržkov umorili. Zaželeni otroci pa so za časa antične Grčije in Rima bili deležni posebne nege, saj je bilo njihovo fizično in mentalno zdravje, tako za starše kot za državo, glavnega pomena. Otroci, ki so bili v državo pripeljani kot ujetniki iz bojišč, so bili prodani naprej kot sužnji ali prostitutke, saj so bili razumljeni kot blago. Otroci na podeželju so bili razumljeni kot poceni delovna sila in zatorej skrb zanje ni bila tako prisotna, kot pri otrocih iz višjih slojev (Peakman 2013, 290–300). Pri tem bi želela opomniti, na Grški pogled na erotično razmerje med učencem in mentorjem, obravnavanim v zgodovini moške homoseksualnosti oziroma sodomije in nenazadnje na spreminjanje odnosa družbe do incesta.

Sodbe zaradi pedofilije so bile pogosto opuščene ali zavrnjene, saj so imeli sodniki probleme verjeti besedi otroka proti besedi odraslega v večini primerov uglednega moškega. Izjeme so bile vsekakor sodbe, kjer so bile prisotne tudi odrasle priče. Kasneje je bil medicinski pregled otroka običajna praksa in kakršna koli sled prisile je bila v prid otroka (Peakman 2013, 304–15). Od leta 1843 je Auguste Ambroise Tardieu napravil ogromno del v katerih je poudarjal negativen vpliv trdega dela na razvoj otrok, negativne posledice nasilja v družini in mentalnih posledic pri seksualnih zlorabah otrok. S tem je problematiko pedofilije in drugih oblik nasilja nad otroki naslovil na medicino in zakonodajo (Labbé 2005). Od časa razsvetljenstva dalje se je pogled na otroke začel spreminjati. Eno izmed pomembnejših del je bilo delo filozofa Jean-Jacques Rousseau, ki je označil otroka za nepopisan list papirja oziroma *tabula rasa* (Selwyn 2010, 1).

Leta 1886 je psihiater in seksolog Krafft-Ebing prvič uporabil izraz pedofilija za označitev seksualne privlačnosti, katere glavni objekt so otroci. Razlog za tovrstno dejanje je boleсна nagnjenost, psihoseksualna sprevrženost in jo je označil za duševno motnjo. Razvrsti jih v dve skupine in sicer pedofile, ki uporabijo otroke za nadomestitev primerne partnerja in pedofile, ki uporabijo otroke zaradi same želje po njih (Krafft-Ebing 2011, 369–72). Sigmund Freud razlog za pedofilijo ne pripiše duševni motnji, ampak močnemu seksualnemu nagonu,

ki je kot neizprosna 'lakota'. Tako močan seksualni nagon naj bi zmanjšal vrednost seksualnega objekta in ga s tem v glavi posameznika označil za primerne (Freud 1995, 29–30).

Vendar pa se odnos do pedofilije spreminja. Tako Selwyn Duke v svojem članku *The Slippery Slope to Pedophilia* poda primerjavo med načinom, kako je homoseksualnost prešla iz duševne bolezni v spolno usmerjenost in kako se je začelo pojavljati vse več raziskav in podpore tudi na področju pedofilije (Selwyn 2013). Tako so v Nemčiji naredili dve raziskavi, ki so preučevale stigmatiziranost pedofilov v družbi in jih primerjale z drugimi skupinami stigmatiziranih posameznikov. Pedofili so se izkazali za najbolj stigmatizirano skupino posameznikov z duševnimi motnjami (Jahnke in drugi 2014). Elise Chenier postavlja koncept pedofila, ki se je razvil po 2. sv. vojni pod vprašaj. Njena hipoteza se nanaša na teorijo Anne Laure Stoler. Stolerjeva koncept pedofila, kot posameznika ne zmožnega nadzorovanja svojih spolnih želja in kot največjo nevarnost, ki preži nad otroci, razume kot umetno ustvarjenega sovražnika, proti kateremu se more družba boriti. Ta koncept naj bi družbi služil za ohranjanje nuklearne heteroseksualne družine kot normativne oziroma edine prave oblike družine (Chenier 2012, 172).

Leta 1974 so pedofili v Veliki Britaniji ustanovili organizacijo Izmenjava informacij med pedofili (*The paedophile information exchange*). Njihovo sporočilo javnosti je bilo, da so napačno razumljeni. Leta 1978 so izdali brošuro, kjer so izpostavili svoj pogled nase in na njihova dejanja, ter se predstavili kot posameznike, ki imajo pozitiven vpliv na družbo. Svoje razmerje so opisali kot seksualno ljubezen (*sexual love*) in poudarili, da otroci prostovoljno vstopijo v takšna razmerja, pri tem pa sebe razumejo kot nežne, ljubeče, ter dobronamerne posameznike (Peakman 2013, 317–27). Prav tako je bila leta 1978 ustanovljena NAMBLA - severnoameriško moško/fantovsko ljubezensko združenje (*The North American Man/Boy Love Association*), ki se bori za pravice vseh ljudi do razmerij s soglasjem obeh partnerjev in odpravo zakonov, ki določajo starostno mejo, da se posameznikovo soglasje lahko upošteva brez soglasja staršev oziroma skrbnikov (Bassett 2009, 613).

Vendar pa večina obravnavanih primerov pedofilije kaže, da so to razmerja, ki vključujejo posilstvo, sadizem in druge oblike nasilja. Eden izmed največjih pretresov je bilo odkritje, kako veliko primerov pedofilije je bilo zagrešenih znotraj cerkvenih zidov. Poleg tega je ogromno primerov, kjer je pedofilija povezana tudi z umori (Hughes 2007, 668). Leta 1996 je bil v ZDA sprejet Megan Zakon (*Megan's Law*) po katerem morajo javno razglasiti identiteto

nevarnega seksualnega prestopnika, ki ga oblasti spustijo po prestani kazni nazaj v družbo (Maddex 2006, 75). Leto kasneje je bil sprejet zakon, Britanski Zakon o spolnih prestopnikih (*The British Sex offenders Act*), po katerem so se morali pedofili, ki so prestali zaporno kazen, javiti na lokalni policijski postaji v roku 14 dni (UK Legislation 2014).

Pedofili so tako postali potencialni morilci in družba čuti potrebo po vse večjem številu zakonov, da bi pred njimi zavarovali svoje otroke. Tudi sama podoba pedofila se je v družbi spremenila. Pedofil je postal posameznik, ki za otroka predstavlja popolnega tujca, ki preži nad njimi in jih ugrabi, muči, ter na koncu umori. Vendar pa so raziskave, ki so preučevale pedofilijo, pokazale velik odklon med realno sliko in družbenim prepričanjem, kdo so najpogostejši akterji v spolnih zlorabah otrok. Največ obravnavanih primerov je bilo storjenih s strani heteroseksualnega poročenega moškega, ki je bil član družine oziroma ni bil neznanec, ampak otroku in družini zelo poznan posameznik, katerega so družinski člani opisali kot zaupanja vrednega človeka (oče, stric, duhovnik, sosed) (Chenier 2012, 175–81).

Obstajajo pa tudi raziskave⁹ narejene na otrocih, ki so se prostovoljno zapletli s pedofili in pri katerih ni bilo opaženih fizičnih ali mentalnih posledic. Razlog naj bi bil v tem, da v tovrstnih srečanjih ne pride do kakršne koli penetracije in da bolj spominja na seksualne igre, katere je moč opaziti med otroci (Ågmo 2007, 460). Večina tako strah pred pedofilijo povezuje z dojemanjem otrok kot aseksualnih bitij do pubertete, vendar pa je Freud z psihoanalizo dokazal, da so otroci že od rojstva seksualna bitja (Freud 1995, 85–104).

V današnji družbi se zaradi zgoraj omenjenih dogodkov vse bolj dviguje vprašanje ali bo pedofilija v nadaljnjih 20 letih postala spolna usmeritev, tako kot homoseksualnost (Selwyn 2013). Glede na vse večje število člankov in raziskav, ki se ukvarjajo z vprašanjem stigmatizacije pedofilov in že obstoječe prakse na Nizozemskem, ki odpravlja njihovo stigmatizacijo (Hughes 2007, 668), se lahko omenjeno mišljenje izkaže za resnično.

2.9 FETIŠIZEM

Prvi, ki je poimenoval obsedenost posameznika z določenim delom telesa ali predmetom, preko katerega ta doživi seksualno vznurjenje in orgazem, je bil Francoski psiholog Alfred Binet leta 1887 v svojem delu Fetišizem v ljubezni (*Le Fétichisme dans l'amour*). Njegovo razumevanje fetišizma pomeni dominantno ali edino spolno zanimanje za nežive objekte ali

⁹ Raziskave Bauserman in Rind, 1997; 1998, Rind, 2003, ter Sbraga in O'Donohue 2003 (Ågmo 2007, 460).

dele telesa, zaradi odklonskega razvoja posameznikovega libida, ki se je navezal na izbrani objekt ljubezni, namesto človeškega bitja. Fetišizem je razumel kot normalno stanje, saj smo po njegovem vsi fetišisti v ljubezni (Cowden 2013, 378). Krafft-Ebing razume fetišizem, kot psihološki fenomen, saj tako kot Max Dessoir razume 'naravno' ljubezni, kot zaljubljenost v skupek pozitivnih lastnosti v enem telesu. Tako označi fetišizem za nenaravno ljubezen, saj posameznika privlači le en del telesa ali predmet na ali ob telesu (Krafft-Ebing 2011, 10–15). Havelock Ellis je fetišizem oziroma po njegovih besedah erotični simbolizem razvrstil v tri skupine. Prva je normalna obsesija na dele telesa kamor spadajo: roke, noge, prsi, zadnjica in izločki, ter abnormalna obsesija na dele telesa: šepanje, mežikanje, brazgotine vodenih koz, pedofilija, gerontofilija in nekrofilija. Druga je obsesija z neživimi objekti: rokavice, čevlji, nogavice, robčke in spodnjo perilo. Zadnja pa obsesija z aktivnimi dejanji: bičanje, okrutnost in ekshibicionizem, ter pasivnimi dejanji: biti bičan, mazohizem in voajerizem (Peakman 2013, 371–3). Freud je fetišizem razumel, kot nadomestitev 'normalnega' seksualnega objekta za časa njegove nedosegljivosti. To je normalno v času zaljubljenosti, ko je seksualni objekt še nedosegljiv, se pravi z osebo še nismo vzpostavili seksualnega stika in do tedaj fantaziramo o njenih/njegovih lepih očeh. Za patološkega pa ga označi takrat, ko fetiš popolnoma nadomesti 'normalen' seksualni objekt. Takrat Freud govori o patoloških zablodah. Kakor je ugotavljal Binet je tudi Freud mnenja, da je razvoj fetišizma povezan z zgodnjimi izkušnjami seksualnosti v otroštvu, ki povzročijo fiksacijo seksualnosti na določen objekt (Freud 1995, 34–118).

Fetišizem sam po sebi ne bi pritegnil pozornosti medicine, če nebi fetišisti za pridobivanje zelenih fetišev zapadli v kazniva dejanja. V večini primerov je šlo za krajo. Fetišisti na noge so v večini primerov tudi fetišisti na čevlje. Zato so pogosto zapadli v kriminalno dejanje, kjer so ukradli čevlje lepemu dekletu ali pa so jih ukradli zaradi lepote čevljev kot takih (Coskun in Ozturk 2013, 200–2). Predvsem problematičen je bil fetiš na lase, kjer so posamezniki poskušali neopazno s škarjami odtujiti večji pramen las mimoidočih žensk. Podobno je bilo tudi s fetiši na robčke, ki so bili še posebej popularni v Viktorijanskem času (Logan 2009, 123).

Današnji družbi so po vsej verjetnosti najbolj poznani fetiši povezani z sadomazohizmom. Pri omenjeni seksualni praksi so tako prisotne uniforme iz določenega materiala, kot so krzno, lateks, usnje, ter predmeti, kot so lisice, verige, vrvi, igle in podobno. V najbolj težki obliki sadomazohizma je prisotna tudi infibulacija spolnih organov oziroma obrezovanje in druge oblike spreminjanja podobe spolovila. Med lažje oblike infubulacije spadajo pirsingi na

spolovilih. Njena težja oblika pa so amputacije nezaželenih udov, da posameznik pride do želene telesne oblike (Peakman 2013, 374–93).

Erika LaBrie je primer fetišizma, kjer gre za dobesedno zaljubljenost v objekt. Svetovna prvakinja v lokostrelstvu je bila zaljubljena v svoj lok, dokler ni njena ljubezen do loka izginila. Za tem je bila v razmerju z mostom Golden Gate v San Francisku. Leta 2007 pa se je poročila z Eiffelovim stolpom in prevzela ime Erika La Tour Eiffel (Simpson 2008). Na svetu naj bi bilo približno 40 ljudi z omenjenim fetišem. Pri omenjenih osebah so ugotovili prisotnost družinskega zavračanja oziroma izhajajo iz zelo disfunkcionalnih družin. Omenjen fetišizem je z medicinskega vidika viden kot parafilija, vendar posamezniki temu raje rečejo spolna usmerjenost (Peakman 2013, 387–88).

Vendar pa bi lahko rekli, da toliko kolikor obstaja objektov, delov teles oziroma stimulov iz okolja, toliko je lahko oblik fetišev. Za lažjo predstavo, med fetišizme spadajo: *Abasiophilia* (spolna privlačnost do ljudi, ki imajo protezo za noge, roke ali druge ortopedske pripomočke), *Acousticophilia* (spolno vzburjenje zaradi določenih zvokov), *Acrotomophilia* (spolna privlačnost do posameznikov z amputiranimi deli telesa), *Agalmatophilia* (spolna privlačnost do kipov oziroma nepremičnosti), *Algolagnia* (spolni užitek ob bolečini), *Amaurophilia* (spolno vzburjenje s pomočjo zakrival, da posameznik ne vidi partnerja), *Andromimetophilia* (ljubezen do žensk, oblečenih kot moški), *Aquaphilia* (vzburjenje ob vodi ali zaradi vodnih okolij), *Aretifism* (spolna privlačnost do ljudi, ki so brez obutve oziroma so bos), *Trichophilia* (spolno vzburjenje zaradi las), *Urolagnia* (spolna privlačnost do urina), *Ekshibicionizem* (spolna vzburjenost ob razkazovanju splovil v javnosti), *Voajerizem* (spolno vzburjenje ob opazovanju drugih v spolnem aktu) in mnoge druge (Ågmo 2007, 454).

3 ANALIZA RAZVOJA MODERNEGA (POVOJNEGA) MEDICINSKEGA RAZUMEVANJA SEKSUALNIH PARAFILIJ NA PRIMERU MEDICINSKEGA PRIROČNIKA DSM (Diagnostični in statistični priročnik duševnih motenj)

V prvem delu diplomskega dela je bil prikazan zgodovinski razvoj zgodnje moderne medicinske obravnave seksualnih parafilij. V delu, ki sledi pa bom preko analize priročnika DSM prikazala, kako so spremembe v družbenem razumevanju seksualnih parafilij in razvoja medicinske znanosti vplivale na moderno povojno razumevanje seksualnih parafilij. Kot že omenjeno, so na nastanek prvih priročnikov (mednje spada tudi DSM) za seksualne parafilije bili zaslužni klasični seksologi kot so Richard von Krafft-Ebing, Havelock Ellis, Magnus Hirschfeld, Wilhelm Stekl, Albert Moll, Iwan Bloch, Sigmund Freud in drugi. Na njihovo spreminjanje in dopolnjevanje so vplivali predstavniki moderne seksologije, kot so Alfred Kinsey, Kurt Freund, William H. Masters, Virginia E. Johnson, John Money in drugi. Njihova želja je bila sprva ugotoviti izvor in na drugi strani funkcionalnost seksualnih praks, ki so bila za določeno obdobje (kot je razvidno iz zgodovinskega pregleda) razumljena kot perverzije oziroma parafilije. Sedaj pa sledi pregled priročnikov DSM I. (1952), DSM II. (1968), DSM III. (1980), DSM IV. (1994) in DSM V (2013).

3.1 DSM I. (1952)

Prvi priročnik za mentalne motnje s strani APA je izšel leta 1952, zaradi opažene potrebe po poenotenju klasificiranja mentalnih motenj in njihovega usklajenega poimenovanja, ter zaradi potrebe po uskladitvi kriterijev za določanje stopnje obolelosti. Tovrstna potreba se je še posebej izkazala za nujno po 2. sv. vojni, v kateri so bili psihiatri in drugo medicinsko osebje soočeni z novimi oblikami mentalnih motenj, ki so se pojavile zaradi vojne in za katere so različne organizacije napravile različne klasifikacije. Tako je prišlo do prvega priročnika Diagnostični in statistični priročnik: Duševne motnje (*Diagnostic and Statistical manual: Mental Disorders*), danes poznan kot DSM I. Pri njegovem nastajanju so sodelovali predstavniki posameznih držav za določeno področje in iz vodilnih položajev različnih združenj, ter organizacij, ki so delovale na področju mentalnega zdravstva (American Psychiatric Association 1952, v-x).

V DSM I. najdemo seksualne parafilije pod poglavjem Osebnostne motnje. Pod omenjenim poglavjem so navedene motnje psihogenega izvora ali brez jasno opredeljenega razloga ali strukturnih sprememb (*Personality Disorders - Disorders of psychogenic origin or without clearly defined tangible cause or structural change*), kamor so uvrstili motnje zaradi razvojnih napak ali patološkega izvora. Zanje naj bi bila značilna majhna stopnja strahu subjekta in malo ali skoraj nič stresa. Motnja naj bi se manifestirala v dolgotrajnih vzorcih obnašanja in vedenja in ne toliko v emocionalnih in mentalnih simptomih. Omenjeno poglavje ima pod poglavje Patološke motnje osebnosti (*Sociopathic personality disturbance*), kamor spadajo motnje, ki so razumljene kot bolezni z vidika družbe zaradi njihove neskladnosti z obstoječo kulturo, kjer se nahaja naslov Seksualne deviacije (*Sexual deviation*). Pod omenjenim naslovom so razvrščeni primeri mentalnih motenj, ki so bili pred trenutnim priročnikom klasificirani pod oznako Psihopatska osebnost z patološko seksualnostjo (*Psychopathic personality with pathologic sexuality*). Pod klasifikacijo Seksualne deviacije tako spadajo patološka vedenja, kot je homoseksualnost, transvestizem, pedofilija, fetišizem, seksualni sadizem, posilstvo, spolni napad in pohabljanje splovil (*mutilation*) (American Psychiatric Association 1952, 34–9). Vendar pa nam DSM I. ne poda natančnejšega opisa navedenih seksualnih deviacij (seksualnih parafilij) oziroma načina, kako naj bi prepoznali posamično seksualno deviacijo, saj so te le našteje. Opazi se, da je omenjeni priročnik namenjen le klasifikaciji mentalnih motenj, njihovemu raziskovanju in diagnostiki.

3.2 DSM II. (1968)

Leta 1966 je Evropska organizacija WHO izdala ICD-8, ki naj bi začel leta 1968 veljati tudi v ZDA, ter drugod po svetu. Organizacija je s tem želela poenotiti medicinski diskurz po svetu, kar bi pripomoglo k nadaljnjemu skupnemu razvoju in s čimer naj bi se izognili zmedi in nepravilnostim zaradi različnih načinov klasifikacije. WHO je dovolila, da je lahko vsaka država malo spremenila priročnik in s tem povečala njegovo uporabnost. Tako je APA izdala DSM II. leta 1968, kjer je po vzoru ICD-8 spremenila način klasificiranja, ki je bil do sedaj uporabljen v DSM I., ter napravila manjše spremembe v poimenovanju določenih mentalnih motenj. Nekatere motnje je opustila in nekatere dodala. V primerjavi z ICD-8 je dodala več opisanih primerov in s tem napravila DSM II. za uporaben priročnik tako za psihiatrične ustanove, kot tudi za bolnišnice in zasebno uporabo (American Psychiatric Association 1968, vii–ix).

V DSM II. tako najdemo seksualne parafilije pod poglavjem Osebnostne motnje in nekatere druge ne psihotične duševne motnje (*Personality disorders and certain other non-psychotic mental disorders*). Mednje so uvrščene motnje, ki so razumljene kot močno zakoreninjeni in slabo prilagojeni vzorci vedenja. To so vseživljenjske motnje, ki jih opazimo v adolescenci ali že prej. Sledi pod naslovo Seksualne deviacije (*Sexual deviations*), kamor spadajo seksualne prakse, razumljene kot posameznikova spolna usmeritev na objekt, ki ni nasprotni spol, na spolni akt, ki ni razumljen kot normalno spolno občevanje ali pa je ta izveden na bizaren način (nekrofilija, pedofilija, sadizem in fetišizem). Vendar pa priročnik opozarja, da omenjene motnje niso prava diagnoza za posameznike, katerim normalni spolni objekti niso dosegljivi. V priročniku tako pod naslovom Seksualne deviacije najdemo homoseksualnost¹⁰, fetišizem, pedofilijo, tranzvestizem, ekshibicionizem, voajerizem, sadizem, mazohizem, druge seksualne deviantnosti in neopredeljene seksualne deviantnosti (American Psychiatric Association 1968, 41–4). Tako kot sem opazila že v DSM I. nam tudi DSM II. ne ponudi natančnejšega opisa za naštetna deviantna vedenja.

3.3 DSM III. (1980)

Zaradi velike uporabnosti DSM II. in opaženih pomanjkljivosti, ki so nastale z novimi raziskavami in napredkom v medicini, je prišlo do potrebe za novo izdajo in sicer DSM III. leta 1980. Predvsem se je pojavila potreba po širših definicijah motenj za njihovo lažjo analizo in diagnostiko. Prav tako, kot je DSM II. nastal po predlaganem priročniku ICD-8 je tudi DSM III. nastal po predlogih ICD-9, ki naj bi začel veljati leta 1979. Vendar pa je APA opazila pomanjkljivosti ICD-9 za popolno diagnostično in raziskovalno uporabo in s tem pridobila dodaten razlog za izdajo DSM III. Novost v DSM III. je tudi nagovor psihiatrov, da poskusijo drugačen pristop pri preučevanju pacientov in sicer, naj bo ta čim bolj objektiven (brez sojenja posameznika), ter za pacienta čim manj stresen in kar se da sproščen. Velik poudarek je narejen tudi na pravilni rabi besednjaka, ki omogoča univerzalno razumevanje pacientovega stanja. Tako je DSM III. postal manjši medicinski slovar (American Psychiatric Association 1980, 1–12).

V DSM III. najdemo seksualne parafilije pod poglavjem Psihoseksualne motnje (*Psychosexual Disorders*), kamor so uvrščene motnje, ki so povzročene zaradi psiholoških

¹⁰ Leta 1973 je bil izdan sedmi ponatis priročnika za mentalne motnje DSM II., ki je homoseksualnost uradno umaknil iz seznama parafilij in jih uvrstil med motnje spolne preference (Spitzer 1981, 210).

faktorjev, ki so etiološko značilne le za tovrstne motnje. Parafilije so razumljene, kot spolno vzburjenje zaradi seksualnih objektov ali situacij, ki niso v skladu z normativnimi oblikami spolnega vzburjenja in katere v večini primerov onemogočajo vzajemno spolno aktivnost z partnerjem. Pod samim podnaslovom Parafilije (*Paraphilias*), pa najdemo širšo razlago omenjenih motenj. Pod parafilije spadajo nenavadne ali bizarne podobe ali akti, ki so nujno potrebni za spolno vzburjenje. Tovrstni akti naj bi bili vztrajno in ne volontersko ponavljajoči. Vsebujejo nečloveške objekte za spolno vzburjenje, realno ali simulirano trpljenje, poniževanje ali pa spolno dejanje, ki vključuje posameznika brez njegovega soglasja. Sledi podrobnejši opis, kako lahko prepoznamo določeno parafilijo. Poudari, da je občasno vzburjenje zaradi parafilnih podob ali aktov normalno, dokler ne postanejo edini vir spolne vzburjenosti. Pod parafilije tako spadajo fetišizem, transvestizem, zoofilija, pedofilija, ekshibicionizem, voajerizem, seksualni mazohizem in seksualni sadizem. Poudarjeno je tudi, da lahko parafilije obstajajo skupaj z drugimi mentalnimi motnjami, kot je shizofrenija ali druge motnje osebnosti. V tovrstnih primerih je potrebno postaviti več diagnoz. Nato sledi opis pripadajočih lastnosti posameznikov z parafilijo, možne oslabitve zaradi parafilije, zapleti zaradi prakticiranja parafilij, možne dejavnike predispozicije za nastanek parafilij, razširjenost prakticiranja parafilij in razmerje med spoloma, ter možnost zaznave pojavljanja družinskega vzorca za prisotnost določenih parafilij. Temu sledi obširen opis posamezne parafilije z dodatnimi informacijami, kot so povprečna starost ob prvem prakticiranju parafilije ali o njenem fantaziranju, druge možne diagnoze za določeno parafilijo ali že zabeleženi primeri, ki popolnoma ne ustrezajo splošnemu opisu parafilije, možni dejavniki predispozicije in stopnja obolelosti (kroničnosti) parafilije. Na koncu opisa sledi diagnostični kriterij, ki pripomore k pravilni diagnostiki pacienta za določeno parafilijo (American Psychiatric Association 1980, 261–75). V primerjavi z DSM I. in DSM II. je DSM III. veliko bolj opremljen z informacijami, ki podajo profesionalnemu kot tudi laičnemu uporabniku veliko večjo možnost pravilne klasifikacije in diagnostike parafilij.

3.4 DSM IV. (1994)

Zaradi opaženih pomanjkljivosti v DSM III. s strani nezadostne empirične podlage na kateri je bil omenjeni priročnik zgrajen, ter novih odkritij in razvoja medicine, je prišlo do potrebe za nov ponatis in leta 1994 je bil izdan DSM IV. Tako kot njegova prednika je tudi DSM IV. zgrajen tako, da sovpada z Evropsko različico ICD-10. Predvsem je bil poudarek na postavitvi jasnejših klasifikacijah obravnavanih motenj. Napravili so dodatne obravnave motenj, ki so

bile do sedaj samo omenjene pod rubriko 'Druge ne klasificirane motnje' in jih dodali na seznam parafilij. S tem naj bi se pokrili večji spekter mentalnih motenj in povečala pristnost priročnika (American Psychiatric Association 1994, xv–xxv).

V DSM IV. najdemo seksualne parafilije pod naslovom Seksualne motnje in motnje spolne identitete (*Sexual and gender identity disorders*), kjer so parafilije označene, kot ponavljajoče, intenzivne spolne potrebe, fantazije ali vedenje, ki vključuje nenavadne objekte, dejavnosti ali situacije, ki povzročajo močan stres, oslabitev v socialnih, poklicnih ali drugih pomembnih področjih vsakdanjega življenja. Med parafilije tako vključuje ekshibicionizem, fetišizem, froterizem, pedofilijo, spolni mazohizem, spolni sadizem, transvestitski fetišizem, voajerizem in parafilije, ki niso določene. Pod samim podnaslovom Parafilije (*Paraphilias*), pa najdemo širši opis navedenih parafilij. Parafilije so tako razumljene kot motnje, ki zadovoljijo kriteriju A (ponavljajoče, intenzivne seksualno vzbujajoče fantazije, seksualne potrebe ali vedenje, ki večinoma vključuje: nečloveške objekte, trpljenje ali poniževanje sebe ali svojega partnerja, otroke ali druge osebe brez soglasja, ki se pojavijo v obdobju 6 mesecev) in kriteriju B (tovrstno vedenje, seksualne potrebe ali fantazije povzročijo močan stres ali oslabitev v socialnem, poklicnem ali drugem pomembnem področju funkcioniranja). Sledi navajanje posledic parafilije za družbo. Predvsem omenja primere, ki so označeni za kriminalna dejanja in s tem legitimirajo klasifikacije parafilnega vedenja. Sledi opis morebitnega posameznika z parafilijami, kjer je poudarjeno, da lahko posameznik z določeno povsem specifično parafilijo svojo potešitev poišče pri prostitutki ali izbrani žrtvi, če nimajo prostovoljnega partnerja. Tovrstni posamezniki si pogosto poiščejo zaposlitev, hobi ali volontersko delo, kjer pridejo v kontakt z zaželenim oziroma potrebnim dražljajem. Prav tako naj bi opazovali, snemali, kupovali, zbirali fotografije, filme ali zapise, ki se nanašajo na njihov parafilni dražljaj. Sledijo opisi pogostosti parafilije in kulturna specifika (kjer je le poudarjeno, da je parafilija lahko v eni kulturi razumljena kot povsem normalna spolna praksa v drugi pa označena za kriminalno dejanje), pogostost pojavljanja primerov parafilij, možni vzroki za nastanek parafilij, ter možne neskladnosti v diagnostiki, zaradi prisotnosti drugih mentalnih motenj. Nato sledi kratek opis posamičnih parafilij in na koncu že omenjena kriterija A in B, ki omogočata postavitev diagnoze (kjer ni specifično navedeno ali morata biti oba kriterija izpolnjena ali ne) (American Psychiatric Association 1994, 493–532). Čeprav je opis parafilij v DSM IV. veliko bolj izčrpen, kot v DSM III. je po mojih ugotovitvah tudi veliko bolj nagnjen h kriminaliziranju parafilij, kar je lahko praktično za sodne obravnave. Za samo

diagnostiko, raziskovalne in zdravstvene namene, pa ima lahko negativen vpliv, saj spodbuja negativno nastrojenost zdravnika zoper obravnavanega posameznika.

3.5 DSM V. (2013)

Leta 2013 je prišlo do nove izdaje in sicer DSM V. Za spremembo je sedaj prvič izšel DSM pred ICD, ki naj bi izšel leta 2015, kot ICD-11. Vendar pa zaradi sodelovanja med APA in WHO naj bi DSM V. bil v skladu s pravili, ki bodo uporabljeni v ICD-11. Novost pri nastajanju DSM V. je, da je pri dajanju kritik in možnih popravkov lahko sodelovala širša javnost in ne samo specializirani profesionalci (American Psychiatric Publishing 2013, xli–xliv).

V DSM V. najdemo seksualne parafilije pod naslovom Parafilne motnje (*Paraphilic Disorders*). Termin parafilija stoji za kakršno koli intenzivno in dolgotrajno seksualno zanimanje, ki ni usmerjeno v genitalno stimulacijo ali ljubkovanje fenotipsko normalnih, fizično zrelih človeških partnerjev, ki za to izrazijo svoje dovoljenje. Termin parafilna motnja pa stoji za parafilijo, ki trenutno povzroča stisko in okvaro posameznika (depresijo, tesnobo, občutek krivde, poslabšanje v družbenih odnosih) ali parafilijo katere zadovoljenje je povzročilo osebno škodo ali visoko možnost poškodovanja drugih. Parafilija kot taka ne spada pod parafilno motnjo in zaradi tega ni potrebe po klinični intervenciji. Za ločevanje med parafilijami in parafilnimi motnjami so v DSM V. ločeni kriteriji na A-kvalitativna narava parafilije (simptomi po katerih parafilijo prepoznamo in kateri morajo biti pri posamezniku prisotni vsaj 6 mesecev) in B-negativne posledice parafilije (posledice za posameznika ali za druge osebe). Da je posameznik diagnosticiran s parafilno motnjo, mora zadovoljiti oba kriterija. Priročnik izpostavlja možnost soobstoja večjega števila parafilij v posamezniku (fetiš na noge in fetiš na čevlje). Opozarja tudi na pravilno razumevanje negativnih posledic, ki so navedene pod kategorijo B, saj niso povsem specifične samo za parafilne motnje in jih je potrebno obravnavati kot multiple simptome povezane z psihosocialnim funkcioniranjem in splošno kvaliteto življenja posameznika (depresija je lahko vzrok zaradi revščine in ne zaradi parafilije kot take). Za določanje stopnje oziroma ustreznosti diagnosticiranja posameznikovega delovanja kot parafilije, se analizira seksualne fantazije posameznika, njegove potrebe, ter obnašanje, ki so primerjane z normofilnim seksualnim interesom in obnašanjem. Med kliničnim intervjujem ali z vprašalnikom lahko pacient sam navede oceno o razmerju prakticiranja normofilnih in parafilnih seksualnih praks, kar zdravnikom pripomore

pri določanju stopnje parafilije oziroma morebitne parafilne motnje (American Psychiatric Publishing 2013, 685–6).

Izbrane spolne prakse, so po razlagi v DSM V. izbrane zaradi njihove močne povezave z drugimi mentalnimi motnjami in ker so razumljene kot kriminalna dejanja zaradi možnosti poškodovanja drugih oseb, ter lahko zaradi tega prerastejo v parafilne motnje. Zato so v omenjenem priročniku navedene glede na njihovo klasifikacijo na dve skupini. Prva skupina so anomalistične preference dejavnosti (*anomalous activity preferences*), kamor spadajo motnje dvorjenja (*courtship disorders*) kamor spada voajerizem, ekshibicionizem in froterizem, ter algolagnijske motnje (*algolagnic disorders*)¹¹ z mazohizmom in sadizmom. Pod drugo skupino spadajo anomalistične preference cilja (*anomalous target preferences*), kamor spadajo anomalistične preference usmerjene v ljudi, kot je pedofilija in anomalistične preference usmerjene v ne ljudi, kot je fetišizem in transvestizem. DSM V. tako obravnava naslednje parafilije: voajerizem (oprezanje za drugimi pri zasebnih dejavnostih), ekshibicionizem (izpostavljanje spolovil), froterizem (dotikanje ali drgnjenje ob posameznika brez njegovega soglasja), mazohizem (uživanje v ponižanju, zvezanosti ali trpljenju), sadizem (uživanje v povzročanju poniževanja, zvezovanja ali trpljenja), pedofilija (spolna osredotočenost na otroke), fetišizem (spolna osredotočenost na ne žive predmete ali na ne genitalne dele telesa), transvestizem (spolno vzburjenje pri oblačenju v nasprotni spol), druge opredeljene parafilne motnje in nedoločene parafilne motnje. Zadnji dve kategoriji sta navedeni, kot dodatna pomoč zdravnikom pri definiranju parafilne motnje, ki se ne ujema popolnoma z drugimi karakteristikami (American Psychiatric Association 2013, 685). Tako so v DSM V. popravili uporabo pisnega jezika, ki je v DSM IV. prejel kritike, da govori o parafilijah kot o kriminalnih dejanjih. Poleg tega poudari, da je za določanje parafilne motnje potrebno zadovoljiti tako kriterij B, kot kriterij A s poudarkom, da je pri tem pomembno pravilno diagnosticirati parametre, ki ustrezajo kriteriju B, ker so lahko ti posledica drugih težav posameznika in ne izključno zaradi prisotnosti parafilije.

¹¹ Motnje, kjer je bolečina vir užitka.

4 KRITIKA MEDICINSKEGA DISKURZA SEKSUALNIH PARAFILIJ

Po pregledu zgodovinskega razvoja seksualnih parafilij in nastajanja medicinskega priročnika DSM bom v zadnjem delu diplomskega dela reflektirala, kako je tovrstni razvoj vplival na življenje posameznikov, ki so bili zaradi tovrstnega ločevanja na normalne in abnormalne spolne prakse, diskriminirani in stigmatizirani. Mnogi so namreč mnenja, da že sama opredelitev tovrstnih spolnih praks, kot mentalnih motenj, v tako vplivnem priročniku kot je DSM povzroča občutek stigmatizacije in nenormalnosti v posamezniku (Powls in Davies 2012, 227).

Na vprašanje zakaj se je potrebno vprašati o pravičnosti oziroma nepravičnosti diskriminacije in medikalizacije posameznikov, ki prakticirajo seksualne prakse označene kot seksualne parafilije oziroma parafilne motnje je v tem, da je večina kliničnih primerov na katerih so bile narejene analize tiste, ki so za očividca pomenile grozo in so posameznika prijavili avtoriteti ali pa so omenjeni posamezniki dejansko zagrešili kriminalno dejanje (kraja, umor) in tako prišli v zakonodajno in medicinsko obravnavo (De Block in Adriaens 2013, 228; Brown 1960, 219). Razlika med številom posameznikov, ki so napoteni k medicinskem osebju zaradi zgoraj navedenih okoliščin in posameznikov, ki tovrstne spolne prakse prakticirajo v svojem zasebnem življenju brez kakršnih koli problemov, je po vsej verjetnosti zelo velika. Problem omenjene razlike je v tem, da so bile prve raziskave v večini primerov narejene na kliničnih primerih, kar pa ravno zaradi omenjene razlike raziskovalcu ne podajo realne slike. Zato je vprašanje ali je za družbo res tako pomembno, da diskriminira in kaznuje določene posameznike samo zato, ker njihovo spolno vedenje ne sovпада z medicinskim razumevanjem seksualnih parafilij, ki je bilo zgrajeno na ne reprezentativnem vzorcu, pomembno za sociološko raziskavo.

Od 19. st. dalje vsaj v večini držav prakticiranje seksualnih parafilij ni več kaznovano s smrtjo. Vendar pa so posamezniki še vedno lahko denarno kaznovani, zaprti za določen čas ali dosmrtno in tudi po prestani kazni označeni za spolne prestopnike (Baylon 2013; Peakman 2013; Firth in Rait 1991; Berkowitz 2013). Slednja družbena oznaka (spolni prestopnik) pa posameznika še dodatno stigmatizira. Ne le, da je posameznik sprva stigmatiziran s strani medicine zaradi svoje seksualnosti, ki ni v skladu z njenim razumevanjem primerne oblike

seksualnosti, posameznik je še dodatno stigmatiziran zaradi oznake, ki mu jo dodeli zakonodaja.

Pri preučevanju zakonodaje, ki regulira oziroma sankcionira določene seksualne parafilije, se je opazila potreba po njihovi ponovni obravnavi, predvsem na področju ugotavljanja konsenzualnosti oziroma nekonsenzualnosti pri prakticiranju omenjenih seksualnih praks. Trenutno so zakoni zapisani tako, da kaznujejo posameznike zaradi prakticiranja določene seksualne prakse ne glede na to ali so pri tem dejansko zagrešili kriminalno dejanje ali ne.

Skozi prebiranje obstoječe literature sem prišla do izraza seksualne manjšine, ki se je do sedaj uporabljal za preučevanje homoseksualnosti. Predvsem ga je bilo moč zaslediti pri preučevanju odnosa družbe do homoseksualcev in s tem kakovosti njihovega življenja v družbi. Raziskovalci so se ukvarjali z vprašanjem stigmatizacije homoseksualcev zaradi njihove spolne usmerite, ki je bila do leta 1973 razumljena kot duševna motnja (Johnson in Yarhouse 2013). Vendar pa sem skozi pričujočo diplomsko delo opazila potrebo, da se pod omenjeno seksualno manjšino uvrsti tudi posameznike, ki v svojem zasebnem življenju prakticirajo seksualne prakse, katere moderna medicina obravnava kot seksualne parafilije. Tovrstna konceptualizacija nam odpre možnost, da lahko problematiko omenjenih posameznikov analiziramo v kontekstu seksualne stigmatizacije, ki je posledica medicinske konstrukcije zaželene oziroma družbeno sprejemljive seksualnosti. Tako se omenjene posameznike premakne iz polja posameznikov nevarnih za družbo v polje posameznikov, katerih pravica do svobodne izbire lastne seksualnosti je onemogočena oziroma obsojana s strani oblasti in posledično tudi s strani družbe.

Eden izmed razlogov za diskriminacijo ljudi, tako zaradi spolnih praks, kot tudi drugih družbenih neenakopravnosti nam poda Foucault. To je želja po nadzoru in na drugi strani izkazovanju moči. Znano je, da tisti, ki nadzoruje telo posameznika, nadzoruje celotno družbo (Foucault 1990, 53–73). Pri preučevanju družbenih tabujev so antropologi ugotovili, da je njihova funkcija vzdrževanje družbenega reda in ne poseblja nekega 'naravnega' reda (Lévi-Strauss 1969). Zatorej je potreba po sociološki obravnavi koncepta seksualnih parafilij še kako pomembna, saj se lahko preko nje vidijo razmerja moči pomembnih institucij, kot je medicina, na oblikovanje družbene realnosti.

V povezavi z zoofilijo gre omeniti, da je medvrstna spolnost prisotna tudi v naravi. Biologi njihovim potomcem pravijo hibridi. Med najbolj znane tovrstne primere spadajo hibridi med oslom in kobilom, katerih potomci so mule ali mezeg, če je prišlo do hibrida med žrebcom in

oslico. Zaradi vse večje priljubljenosti živalskih vrtov, pa so nam najbolj znani hibridi med levom in tigrico, katerih potomec je liger ali tigon, če je prišlo do hibrida med tigrom in levinjo (Wassner 2006). V času interneta pa je prišlo do poplave spleta z različnimi video posnetki, kjer smo priča tudi občevanja različnih domačih ljubljencev med seboj (npr. zajca in mačke), poznani pa so tudi primeri kjer se je domači ljubljencek (npr. pes) polastil človeka kot spolnega objekta. Vendar pa to ne pomeni, da si vsi domači ljubljenci želijo imeti spolne odnose z njihovimi lastniki, ampak samo nakaže na možnost, da bi tudi to lahko bilo mogoče. Zaradi česar ne moremo označiti medvrstne seksualnosti kot nenaravne, kot jo je do sedaj označevala medicina.

Pri nekrofiliji je zanimivo dejstvo, da je za družbo popolnoma sprejemljivo darovati truplo v medicinske namene, za izobraževanje bodočih zdravnikov. Vendar pa nas ob misli na darovanje trupla v spolne namene večino oblije slabost. Primerjava je povsem na mestu, saj ne vemo, kako se npr. študentje medicine obnašajo do kadavrov.¹² Lahko samo sklepamo, da jim ne šepetajo kako so lepi in da jih ljubijo. Pri tem gre predvsem za družbeni konstrukt, ki definira truplo umrlega kot njegovo lastnino in nam zaradi tega podaja moralno vrednost, ki od nas zahteva še bolj spoštljiv odnos (Young in Light 2013), kot če bi umrla oseba bila še vedno živa. Sam odnos do trupel je v družbi odet v tančico tabuja o smrti in posmrtnem življenju. Pri tem je glavno vlogo odigrala religija, ki je truplo povezala z dušo umrlega. Lahko bi rekli, da je to tudi eden izmed razlogov, zakaj se trupla ali pepel umrlih še vedno pokoplje in ne le postavi nagrobnik v njihov spomin.

Sadomazohizem je spolna praksa v kateri je uporabljeno veliko predmetov, ki jih družba asociira z mučenjem. Vendar pa bi lahko rekli, da gre le za spolni akt, ki je malo bolj eksotičen in raznolik. Res je, da je lahko prakticiranje določenih oblik sadomazohizma zelo nevarnih, kot je Hypoxyphilija, kjer je seksualni užitek vezan na primanjkovanje zraka in lahko posameznik ob manjši nepravilnosti stori samomor (Peakman 2013, 383). Ampak ali ni sadomazohizem zelo podoben skoraj vsem adrenalinskim športom? Saj gre za športe, pri katerih je užitek vezan na adrenalin, ki se sprošča pri občutku nevarnosti (pri sadomazohizmu pa je užitek vezan na bolečino). Vendar pa so adrenalinski športi v družbi splošno sprejeti in tudi močno cenjeni ne glede na to, da je lahko samo ena majhna napaka prav tako usodna za posameznika, kot pri določenih oblikah sadomazohizma.

¹² Pri tem ne namigujem na kakršne koli ne čednosti ampak na samo razgaljenost telesa med posegom, njegovo seciranje in pogledovanje v notranjost ter dele telesa, ki so za nas razumljeni za intimne predele in za tujca nedotakljive.

Najbolj zanimivo pa je, da lahko vse naštete parafilije v grobem ustrezajo definiciji fetišizma. Saj kot smo videli lahko kakršno koli obsesijo uvrstimo med fetišizme. In kar je še bolj zanimivo je dejstvo, da je beseda fetiš bila prvič uporabljena leta 1757 s strani Francoskega antropologa Charles de Brossa za preučevanje religijskih predmetov, katerim so različna ljudstva pripisovale magične moči in jih častili (Cowden 2013, 378). Ali ni v primeru parafilij ravno to razlog za njihovo prakticiranje? Posameznik si poželi osebo, predmet ali dejanje zaradi tega, ker v njem vidi nekaj privlačnega, lepega in intimnega? Če na seksualne parafilije pogledamo iz ravnokar omenjenega zornega kota ali je res tako zelo pomembno zdraviti in kaznovati ljubezen samo zato, ker je izražena na drugačen način? Tudi zakonski terapevti pri 'normalnih' oblikah izražanja naklonjenosti govorijo vsaj o 5 jezikih ljubezni (Chapman 2008).

Če se vrnemo še na razmerje moči, smo lahko pri obravnavi homoseksualnosti opazili, da je bil spolni akt za časa antične Grčije med dvema odraslima moškima razumljen kot ponižanje tistega, ki je igral pasivno vlogo. Bilo jim je izpod časti, da so se podredili. Pri tem se lepo vidi konstrukt moškega in kaj v družbi pomeni biti 'pravi' moški. Tovrstno mišljenje zasledimo še danes, kjer so homoseksualci razumljeni kot 'poženščeni' moški. Čeprav homoseksualnost v moderni medicini ni več uvrščena med seksualne parafilije, se družbeni odnos do homoseksualcev ni bistveno spremenil. Oblasti se v številnih državah še vedno borijo za njihovo enakopravnost v družbi, čeprav je bila ta v zakonodaji v določenih državah že narejena. Iz tovrstnega primera lahko vidimo posledice v družbi, ki jih je pustila medicinska konstrukcija seksualnih parafilij in družbena konstrukcija arhetipa moškega.

Nenazadnje so se feministke borile za žensko enakopravnost ne samo na poslovnem ampak tudi na seksualnem področju, ter za pravice žensk do svobodne seksualnosti in reprodukcije. Večina spolnih disfunkcij žensk, ki jih je definirala medicinska stroka, so bile vzpostavljene zaradi razumevanja žensk, kot inferiornih, aseksualnih bitij nezmožnih uživati v spolnem odnosu, kaj šele doživeti orgazem (Irvine 2005, 188–9). Če se navežem na zgornji odstavek, se tukaj lepo vidi družbena konstrukcija moškega in ženske, ter s tem družbeno dodeljene vloge in pozicije določenega spola v družbeni hierarhiji. Za časa antične Grčije se o ženski homoseksualnosti ni govorilo zaradi tega, ker je bila vse splošno sprejeta ampak zaradi tega, ker za družbo ni bila pomembna. Medtem ko so za moško homoseksualnost obstajala jasna pravila, kaj je za družbo še sprejemljivo. Kot je že opazil Foucault, je zmotno razmišljanje, da če se v družbi o nečem veliko govori, potem je to dovoljeno (Foucault 2008, 241). Najlepši primer tega je obdobje seksualne represije iz 17. st., ki je bilo označeno za obdobje popolnega

seksualnega vakuuma. Vendar, kot je ugotovil Foucault, se je v tem obdobju začelo največ govoriti o seksualnosti. Ne le, da se je o njej veliko govorilo, glede seksualnosti je bilo v tedanjem obdobju narejenih tudi največ raziskav, ki so želele človeško seksualnost preučiti do najmanjših podrobnosti. Vendar pa so na drugi strani še vedno stale številne seksualne prepovedi, ki niso dovoljevale seksualne svobode, ki bi jo posameznik pričakoval v družbi, v kateri je tako veliko govora o seksualnosti (Foucault 2010, 9–18). Iz tega obdobja je družba dobila ogromno literature o seksualnosti, ki jim je odprla vrata do informacij, do katerih do takrat ni imela dostopa. Ogromno informacij je pridobila tudi medicina, ki jih je družbi posredovala na način, ki je ustrezal njenim interesom. Lahko bi rekli, da se je od takrat dalje izvajal boj med interesi medicine in interesi vse bolj individualistične družbe. Informacije so v informacijskem času zelo močno orožje, saj preko podajanja informacij oblast nadzoruje razmišljanje in delovanje posameznikov (Foucault 2008, 111–34).

Družbena diskriminacija in stigmatizacija posameznikov zaradi medicinskega konstrukta razumevanja zdrave spolnosti in primernih seksualnih praks je v družbi pustila veliko večji pečat, kot je mogoče vidno na prvi pogled. Če se za trenutek še malo vrnemo nazaj na Foucaulta, nas je na problematiko medicinskega diskurza opozarjal že pri njegovem preučevanju norosti, kjer so bile pod drobnogledom totalne ustanove, se pravi azili za duševno bolne in na njihovo stigmatizacijo v družbi. Tako lahko rečemo, da je medicina uporabila enak pristop pri definiranju seksualnosti, kot ga je uporabila pri definiranju norosti. Moderna medicina nam tako preko vednosti o zdravem telesu in zdravi seksualnosti skupaj z zakonodajo, ter preko izvrševalcev oblasti daje orodje za samonadzor in okvir znotraj katerega dojemamo in razumemo posameznike, ki nas obdajajo. Preko tega pa nam daje tudi razlog in nenazadnje tudi samo željo po lastni ločitvi od posameznikov, ki ne ustrezajo ustvarjenim idealom. S tem pa se ustvarja prostor za stigmatizacijo in diskriminacijo tovrstnih posameznikov (Foucault 2010).

5 ZAKLJUČEK

V diplomskem delu sem želela preučiti razvoj medicinske konstrukcije razumevanja seksualnih parafilij, tako iz družbenega vidika skozi zgodovino, kot tudi iz medicinskega, ki je nastal na podlagi znanstvenih raziskav oziroma nastanka seksologije. Vendar pa sem skozi branje obstoječe literature, tako iz strani posameznikov, ki so seksualne parafilije označevali za mentalne motnje, kot iz strani pobudnikov za njihovo normalizacijo prišla do povsem drugačnega pogleda na tovrstne spolne prakse.

Ugotovila sem namreč, da so se seksualne parafilije razvile zaradi želje po družbenem nadzorovanju, tako s strani oblasti, cerkve, medicine, prava in drugih institucij, ki so posredno ali neposredno vplivale na vsakdanje življenje ljudi. Seksologi so želeli razumeti omenjene spolne prakse, vendar so v večini primerov preučevali klinične primere, ki so bili k njim napoteni iz strani policije ali drugih organov oblasti. To so tako rekoč predstavniki ekstremnih oblik seksualnih parafilij in ne njihova dejanska populacija. Tako so posameznike, ki so se posluževali tovrstnih spolnih praks obravnavali v navezavi žrtev in napadalec, namesto dveh enakopravnih partnerjev. Če stvar bolj natančno ponazorim, je to ravno tako kot, če bi obravnavali heteroseksualni seks preko analize posilstev in umorov, ki so jih zagrešili heteroseksualni posamezniki. V tem primeru bi tovrstni raziskovalci prišli do enakih zaključkov, kakor je večina zgoraj navedenih seksologov prišla pri preučevanju seksualnih parafilij na kliničnih primerih. Nenazadnje pa kot sem omenila, vsi dojemamo svet skozi prizmo družbenega konstrukta, ki je specifičen za določen kraj in prostor.

Pri preučevanju razvoja priročnika DSM je možno opaziti nagibanje k bolj liberalnemu razumevanju seksualnih parafilij. Kot prvo naj omenim veliko spremembo, ki je nastala leta 1973, ko so odstranili homoseksualnost iz seznama seksualnih parafilij in je postala spolna usmerjenost. Drugi velik korak pa so naredili leta 2013, ko so seksualne parafilije ločili od parafilnih motenj in jim s tem odvzeli oznako duševne motnje. Lahko rečemo, da počasi prihaja do normalizacije seksualnih parafilij in da bo seksualnost mogoče v bližnji prihodnosti postala res samo stvar posameznika oziroma stvar dogovora med dvema partnerjema.

Vendar pa je pot do popolne seksualne svobode še dolga, saj kot vidimo na primeru homoseksualnosti, se družba v 34 letih še vedno ni otrsela njihove stigmatizacije in diskriminacije.

6 LITERATURA:

1. Aggrawal, Anil. 2011. *Necrophilia: Forensic and Medico-legal Aspects*. Florida: CRC Press.
2. Ågmo, Anders. 2007. *Functional and dysfunctional sexual behavior: A synthesis of neuroscience and comparative psychology*. London: Elsevier Ltd.
3. American Psychiatric Association. 1952. *Diagnostic and Statistical manual: Mental Disorders*. Washington: American Psychiatric Association.
4. --- 1968. *DSM-II. Diagnostic and Statistical manual of Mental Disorders (second edition)*. Washington: American Psychiatric Association.
5. --- 1980. *Diagnostic and Statistical manual of Mental Disorders (third edition) DSM-III*. Washington: American Psychiatric Association.
6. --- 1994. *Diagnostic and Statistical manual of Mental Disorders (fourth edition) DSM-IVTM*. Washington: American Psychiatric Association.
7. --- 2013. *Statistical manual of Mental Disorders (fift edition) DSM-VTM*. Washington in London: American Psychiatric Publishing.
8. Ascione, R. Frank. 2005. Bestiality: Petting, “humane rape,” sexual assault, and the enigma of sexual interactions between humans and non-human animals. *Anthrozoos* 1 (3): 120–9.
9. Baron, Jeremy Hugh. 2012. Two nineteenth-century philosemites. *Contemporary Review* 294 (1705): 169–75.
10. Bassett, Sara J. Bocciardi. 2009. The North American Man/Boy Love Association (NAMBLA). V *Encyclopedia Of Gender And Society*, ur. Jodi O’Brien, 613. Los Angeles, London in Washington DC: SAGE.
11. Bates, A. W. 2010. *The anatomy of Robert Knox: Murder, Mad Science and Medical Regulation in Nineteenth-Century Edinburgh*. Brighton: Sussex Academic Press.
12. Baylon, George Radics. 2013. Decolonizing Singapore’s sex laws: Tracing section 377A of Singapore’s penal code. *Columbia Human Rights Law Review* 45 (1): 57–99.
13. Beetz, M. Andrea. 2005. New insights into bestiality and zoophilia. *Anthrozoos* 1 (3): 98–119.
14. Bennett, Theodore. 2013. Sadomasochism under the Human Rights (Sexual Conduct) Act 1994. *The Sydney Law Review* 35 (3): 541–64.

15. Berkowitz, Eric. 2013. *Sex & punishment: 4000 years of judging desire*. London: The Westbourne Press.
16. Brennan, Toni in Peter Hegarty. 2007. Who was Magnus Hirschfeld and Why do we need to know? *History and Philosophy of Psychology* 9 (1): 12–28.
17. Brown, G. Daniel. 1960. Psychosexual Disturbances: Transvestism and Sex-Role Inversion. *Marriage and Family Living* 22 (3): 218–27.
18. Chapman, D. Gary. 2008. *5 jezikov ljubezni: Kako pokažete, da ljubite*. Ljubljana: Tuma.
19. Chenier, Elise. 2012. The Natural Order of Disorder: Pedophilia, Stranger Danger and the Normalising Family. *Sexuality and Culture* 16 (2): 172–86.
20. Corrigan, Peter. 2008. *The Dressed Society Clothing, the Body and Some Meanings of the World*. London: SAGE.
21. Coudert, P. Allison. 2012. The Ultimate Crime: Cannibalism in Early Modern Minds and Imaginations. V *Crime and Punishment in the Middle Ages and Early Modern Age Mental-Historical Investigations of Basic Human Problems and Social Responses*, ur. Albrecht Classen in Connie Scarborough, 521–54. Berlin in Boston: Walter de Gruyter GmbH.
22. Courtney, Thomas. 2011. 'Not Having God Before his Eyes': Bestiality in Early Modern England. *Seventeenth Century* 26 (1): 149–73.
23. Cowden, Margaux. 2013. Fetish Culture. V *American countercultures: an encyclopedia of nonconformists, alternative lifestyles, and radical ideas in U.S. history*, ur. Gina Misiroglu, 376–8. New York: M. E. Sharpe Inc.
24. Crozier, Ivan. 2004. Philosophy in the English Boudoir: Havelock Ellis, Love and Pain, and Sexological Discourses on Algophilia. *Journal of the History of Sexuality* 13 (3): 275–305.
25. De Block, Andreas in Pieter R. Adriaens. 2013. Pathologizing Sexual Deviance: A History. *Journal of Sex Research* 50 (3/4): 276–98.
26. Donoghue, Emma. 1993. Imagined More than Women: lesbians as hermaphrodites, 1671–1766. *Women's History Review* 2 (2): 199–216.
27. Firth, C. H. in R. S. Rait. 1911. *An Act for suppressing the detestable sins of Incest, Adultery and Fornication*. Dostopno prek: <http://www.british-history.ac.uk/report.aspx?compid=56399> (11. julij 2014).
28. Foucault, Michel. 1990. *The History of Sexuality Volume 1: An Introduction*. New York: A Division of Random House Inc.

29. --- 2008. *Vednost – oblast – subjekt*. Ljubljana: Krtina.
30. --- 2010. *Zgodovina seksualnosti*. Ljubljana: ŠKUC.
31. Freud, Sigmund. 1995. *Tri razprave o teoriji seksualnosti*. Ljubljana: ŠKUC.
32. Gray, B. Peter in Justin R. Garica. 2013. *Evolution and Human Sexual Behavior*. Cambridge, Massachusetts in London: Harvard University Press.
33. Halperin, M. David. 2002. The first homosexuality? V *The sleep of Reason: Erotic experience and sexual ethics in ancient Greece and Rome*, ur. Martha C. Nussbaum in Juha Sihvola, 229–68. Chicago in London: The University of Chicago press.
34. Houston, Larry. 2012. *Chapter 2 The 1860s to the 1940s*. Dostopno prek: <http://www.banap.net/spip.php?article86> (7. julij 2014).
35. Hughes, R. John. 2007. Review of Medical Reports on Pedophilia. *Clinical Pediatrics* 46 (8): 667–82.
36. Irish Statute Book. 2008a. *Deceased Wife's Sister's Marriage Act, 1907*. Dostopno prek: <http://www.irishstatutebook.ie/1907/en/act/pub/0047/print.html> (11. julij 2014).
37. --- 2008b. *Punishment of Incest Act, 1908*. Dostopno prek: <http://www.irishstatutebook.ie/1908/en/act/pub/0045/print.html> (11. julij 2014).
38. --- 2008c. *Deceased Brother's Widow's Marriage Act, 1921*. Dostopno prek: <http://www.irishstatutebook.ie/1921/en/act/pub/0024/print.html> (11. julij 2014).
39. Irvine, M. Janice. 2005. *Disorders of Desire: Sexuality and gender in modern American sexology*. Philadelphia: Temple University Press.
40. Jennings, Rebecca. 2008. "The Most Uninhibited Party They'd Ever Been to": The Postwar Encounter between Psychiatry and the British Lesbian, 1945–1971. *Journal of British Studies* 47 (4): 883–904.
41. Johnson, R. F. Veronica in Mark A. Yarhouse. 2013. Shame in Sexual Minorities: Stigma, Internal Cognitions, and Counseling Considerations. *Counseling & Values* 58 (1): 85–103.
42. Johnson, William Stacy. 2012. *A time to Embrace: Same-sex relationships in religion, law, and politics (second edition)*. Cambridge: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.
43. Krafft-Ebing, Richard Von. 2011. *Psychopathia Sexualis: The classic study of deviant sex*. New York: Arcade Publishing.
44. Kreuder, Friedemann. 2008. Flagellation of the Son of God and Divine Flagellation: Flagellator Ceremonies and Flagellation Scenes in the Medieval Passion Play. *Theatre research international* 33 (2): 176–90.

45. Labbé, Jean. 2005. Ambroise Tardieu: the man and his work on child maltreatment a century before Kempe. *Child Abuse and Neglect* 29 (4): 311–24.
46. Laqueur, Thomas Walter. 2003. *Solitary sex : a cultural history of masturbation*. New York: Zone Books.
47. Leavitt, C. Gregory. 2013. Tylor vs. Westermarck: Explaining the Incest Taboo. *Sociology Mind* 3 (1): 45–51.
48. Lévi-Strauss, Claude. 1969. *The Elementary Structures of Kinshp*. Boston: Beacon Press.
49. Logan, Peter Melville. 2009. *Victorian Fetishism: Intellectuals and primitives*. Albany: State university of New York Press.
50. MacDonald, H. Robert. 1967. The Frightful Consequences of Onanism: Notes on the History of a Delusion. *Journal of the History of Ideas* 28 (3): 423–31.
51. Maddex, L. Robert. 2006. *Encyclopedia of Sexual Behavior and the Law*. Washington: Congressional Quarterly Inc.
52. Mayo Clinic. 2013. *Diseases and Conditions: Body dysmorphic disorder*. Dostopno prek: <http://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/body-dysmorphic-disorder/basics/definition/con-20029953> (10. julij 2014).
53. McKearn, Sara. 2008. Dead Sexy: An Essay on the Ethics of Necrophilia. *Anil Aggrawal's Internet Journal of Forensic Medicine and Toxicology*, 1. julij. Dostopno prek: http://www.anilaggrawal.com/ij/vol_009_no_002/papers/paper002.html (9. julij 2014).
54. Meyerowitz, Joanne. 2004. *How sex changed : a history of transsexuality in the United States*. Massachusetts in London: Harvard University Press.
55. Miletski, Hani. 2005. A history of bestiality. *Anthrozoos* 1 (3): 1–22.
56. Newton, E. David. 2009. *Gay and lesbian rights*. California: ABC-CLIO, LLC.
57. Oxford Dictionaries. 2014. *Oxford Dictionaries – Language matters*. Dostopno prek: <http://www.oxforddictionaries.com> (6. julij 2014).
58. Peakman, Julie. 2013. *The Pleasure's All Mine: A history of perverse sex*. London: Reaktion Books Ltd.
59. Powls, Jonathan in Jason Davies. 2012. A Descriptive Review of Research Relating to Sadomasochism: Considerations for Clinical Practice. *Deviant Behavior* 33 (3): 223–34.
60. Puff, Helmut. 2003. *Sodomy in Reformation Germany and Switzerland, 1400–1600*. Chicago: University of Chicago Press.

61. Rainer, Jure. 2012. Hipokrat in Galen, medicina in farmacija. Dostopno prek: http://www.bambino.si/hipokrat_in_galen_medicina_in_farmacija (25. junij 2014).
62. Rosman, P. Jonathan in Phillip J. Resnick. 1989. Sexual attraction to corpses: A psychiatric review of necrophilia. *Bulletin of the American Academy of Psychiatry and the Law* 17 (2): 153–63.
63. Sigusch, Volkmar. 2012. The Sexologist Albert Moll – between Sigmund Freud and Magnus Hirschfeld. *Medical History* 56 (2): 184–200.
64. Selwyn, David. 2010. *Jane Austen and Children*. New York: Continuum International Publishing Group.
65. Selwyn, Duke. 2013. The slippery slope to pedophilia: it is unlikely that many Americans now believe that pedophilia will soon be accepted in this country, but it is riding the same track to respectability as did homosexual 'marriage'. *The New American* 29 (19): 21–6.
66. Shawky, M. Rabah, Solaf Elsayed, Mouchira Zaki, Sahar Nour El-Din in Ferihan M.Kamal. 2013. Consanguinity and its relevance to clinical genetics. *Egyptian Journal of Medical Human Genetics* 14 (2): 157–64.
67. Simpson, Aislinn. 2008. Woman with objects fetish marries Eiffel Tower. Dostopno prek: <http://www.telegraph.co.uk/news/newstopics/howaboutthat/2074301/Woman-with-objects-fetish-marries-Eiffel-Tower.html> (15. 7. 2014).
68. Spitzer, L. Robert. 1981. The diagnostic status of homosexuality in DSM-III: A reformulation of the issues. *American Journal of Psychiatry* 138 (2): 210–15.
69. Swenson, Kristine. 2005. *Medical Women and Victorian Fiction*. Kolumbija: University of Missouri Press.
70. Troyer, John. 2008. Abuse of a corpse: A brief history and re-theorization of necrophilia laws in the USA. *Morality* 13 (2): 132–52.
71. UK Legislation. 2014. Sex Offenders Act 1997. Dostopno prek: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/51/pdfs/ukpga_19970051_en.pdf (14. julij 2014).
72. Wassner, Sarah. 2006. Meet the liger. *National Geographic Kids*. 360 (1): 30–4.
73. Wolf, P. Arthur. 2014. *Incest Avoidance And the Incest taboos: Two Aspects of Human Nature*. California: Stanford University Press.
74. World Health Organization. 1992. *The ICD-10 Classification of Mental and Behavioural Disorders: Clinical descriptions and diagnostic guidelines*. Ženeva: World health organization.

75. Young, Craig in Duncan Light. 2013. Corpses, dead body politics and agency in human geography: following the corpse of Dr Petru Groza. *Transactions of the Institute of British Geographers* 38 (1): 135–48.
76. Zacharias, L. Kristen. 2009. John Harvey Kellogg: American physician and surgeon. V *Great Lives From History: Inventors & Inventions*, ur. Alvin K. Benson, 635–8. Kalifornija in New Jersey: Salem Press.